

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ОПШТИНА СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

- Елаборат за рани јавни увид -

Београд – Ниш – Смедеревска Паланка, септембар 2022.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ОПШТИНА СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

- Елаборат за рани јавни увид -

Београд – Ниш – Смедеревска Паланка, септембар 2022.

ОДЛУКА О ИЗРАДИ

ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

("Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка бр. 39/19)

Скупштина општине Смедеревска Паланка

Председник Радмила Радисављевић

Наручилац плана: Општина Смедеревска Паланка
Председник Општине: Никола Вучен

Обрађивачи плана: Југословенски институт за урбанизам и становање
ЈУГИНУС ДОО, Београд, Андрићев венац бр. 2/II
Директор: Др Горан Јововић, дипл. инг. ел.
ПЛАН УРБАН ДОО, Ниш, Бул.Св Цара Константина 103
Директор: Слободан Гроздановић, дипл. инг. грађ.

Руководилац плана: Дубравка Павловић, дипл. просторни планер,
одговорни планер (лиц.бр. 100 0008 03) и
одговорни урбаниста (лиц. бр. 201 0662 04)

Чланови радног тима:

ЈУГИНУС:

Дубравка Павловић, дипл.просторни планер, одговорни планер (лиц.бр. 100 0008 03)
одговорни урбаниста (лиц. бр. 201 0662 04)
Валентина Јанковић, дипл.инж.арх. одговорни планер (лиц.бр. 100 0167 10)
одговорни урбаниста (лиц. бр. 200 0149 03)
Мирјана Пантић, дипл. инж. саобр. одговорни урбаниста (лиц. бр. 202 1464 14)
одговорни пројектант (лиц.бр. 370 F879 08)
Весна Лимић, дипл. инж. арх. одговорни урбаниста (лиц. бр. 200 0149 03)
одговорни пројектант (лиц.бр. 300 0829 03),
Ивана Марковић, дипл. инж. грађ. одговорни урбаниста (лиц. бр. 202 0431 03)
одговорни пројектант (лиц.бр. 312 0108 03)
Мартина Манчев, инжењер архитектуре – мастер инжењер урбанизма
Ана Лимић, дипл. инж. арх.
Марко Милосављевић, инж.архитектуре – маст.инж.архитектуре

ПЛАН УРБАН УРБАН:

Слободан Гроздановић, дипл. инж. грађ.
одговорни урбаниста (лиц. бр. 202 1236 10 и 312G75908)
Мирјана Савић, дипл.инж.грађ. (лиценца бр. 140И26821; 240И26921; 310Р71318)
Кристина Бошковић,дипл.инж.арх.
Бобан Илић, дипл.инж. електротехнике
Јелена Миладиновић,дипл.инж.арх.
Дејан Рајчић, дипл.правник – правна подршка и регулатива

Консултације и информације током израде плана:

Иван Јеремић, дипл. просторни планер – Одељење за урбанизам, грађевинарство,
имовинско-правне и стамбене послове

САДРЖАЈ:

УВОД

- 1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА**
- 2. ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА,
РАЗВОЈНИХ СТРАТЕГИЈА И ДРУГЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ**
- 3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА –
ОСНОВНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ**
 - 3.1. Опис постојећег стања**
 - 3.2. Начин коришћења простора**
 - 3.3. Синтезни приказ потенцијала и ограничења за развој планског подручја – SWOT анализа**
- 4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА**
- 5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА,
ПРЕДЛОГ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА**
- 6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ
УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА**
- 7. ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ**

Карта.: Концепција намене простора

ПРИЛОЗИ

ОДЛУКА О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

ВРСТА, ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ОПИС УСЛУГЕ - ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

РЕГИСТРАЦИЈА ПРЕДУЗЕЋА ОБРАЂИВАЧА

ЛИЦЕНЦА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА ДУБРАВКЕ ПАВЛОВИЋ – РУКОВОДИОЦА ИЗРАДЕ ПЛАНА

РЕШЕЊЕ О ОДРЕЂИВАЊУ ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА И ИЗЈАВА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

- Елаборат за рани јавни увид -

УВОД

Историјат планирања и стање планске документације за простор општине Смедеревска Паланка

За простор општине Смедеревска Паланка 2010.године је донешен Просторни план општине Смедеревска Паланка ("Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка бр. 16/10.), који је пратио и Извештај о стартешкој процени утицаја на животну средину. Од планске документације вишег реда за подручје Општине утврђен је Регионални просторни план за подручје Подунавског и Браничевског управног округа, као и Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС”, бр. 69/2003 и 121/2014) и Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш) („Службени гласник РС”, бр. 19/2011).

Поред урбанистичке планске документације за центар општине Смедеревску паланку и његову околину у претходном периоду рађен је низ пројеката везаних за техничку инфраструктуру, као урбанистичко-планска документација која се односи на уређење појединих мањих зона и техничких система. Изградња у насељима углавном је рађена без плана, на основу пројеката за поједине објекте.

Правни основ и садржина, начин и поступак израде планског документа

Изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка (у даљем тексту: Просторни план или ППО) приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка бр. 39/19) (у даљем тексту: Одлука), донешене на основу члана 46. став 1 Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/2019-др.закон и 9/2020 и 52/21). У Одлуци је наведено да се за потребе израде Просторног плана ради Стратешка процена утицаја на животну средину (Члан 6. Одлуке), а посебна Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Смедеревска Паланка на животну средину објављена је у службеном гласилу („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка бр. 39/19).

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора Просторног плана засниваће се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи, а израда Просторног плана се спроводи у свему у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом у о стратешкој процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 32/19) и другим законским и подзаконским актима и документима Републике Србије којима се уређује ова област.

Просторни план ће садржати правила уређења и грађења, као и уређајне основе за села, као и стретшку процену утицаја планских решења ППО на животну средину, у складу са Законом и описом врсте, техничке карактеристике, описом услуге израде Просторног плана општине Смедеревска Паланка.

Просторни план ће бити заснован на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Просторног плана ће чинити и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Напомиње се да ће при изради овог Просторног плана анализирани сви постојећи плански и стратешки документи, пројектна документација и пратеће студије, а њихови резултати, закључци и планска решења су укључени у Просторни план општине Смедеревска Паланка.

Просторни план општине Смедеревска Паланка ће бити **основни развојни документ** и плански основ за активирање свих потенцијала са којима Општина располаже, као и истовремено санирање до сада изражених неповољних тенденција у развоју.

У складу са тим предмет плана чине:

- утврђивање стратегије, политике, мера, правила просторне организације, коришћења заштите и уређења простора општине, дефинисање услова за изградњу, усмеравање, унапређивање и заштиту простора.
- дефинисање урбаних и руралних насеља, њихове међусобне повезаности, инфраструктуре и осталих јавних објеката који су интегрисани у живот локалне заједнице.
- дефинисање демографских тенденција и адекватан урбанистички одговор на проблеме или могуће тенденције у развоју.
- дефинисање стања и развоја економије и обезбеђење хармоничног просторног оквира за њен развој.
- дефинисање вредности и конфликта у заједничкој животној средини и предвиђање мера за санацију проблема и правила коришћења или евентуалног санкционисања проузроковане штете.
- дефинисање и укључење природних вредности и културно историјског наслеђа, као компаративне предности у економији локалне заједнице.
- Дефинисање смерница за реализацију плана, основних приоритета и учесника у реализацији плана.

Приликом израде Просторног плана примењиваће се следећи принципи планирања, коришћења, уређења и заштите простора:

- 1) равномеран територијални развој;
 - 2) рационално коришћење земљишта подстицањем мера урбане и руралне обнове и реконструкције кроз оптимизацију коришћења грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта;
 - 3) рационално и одрживо коришћење необновљивих ресурса и оптимално коришћење обновљивих ресурса;
 - 4) заштита и одрживо коришћење природних добара и непокретних културних добара;
 - 5) превенција техничко-технолошких несрећа, заштита од пожара и експлозија, заштита од природних непогода, отклањање узрока који изазивају климатске промене;
 - 6) планирање и уређење простора за потребе одбране земље;
 - 7) учешће јавности у процесу планирања;
 - 8) очување обичаја и традиције, као и очување специфичности предела;
 - 9) унапређење енергетске ефикасности;
 - 10) хоризонтална и вертикална координација,
- а све у складу са начелима одрживог развоја кроз интегрални приступ планирању.

Визија планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја је достизање економски конкурентне, социјално прихватљиве и развијене, еколошки одрживе, као и резилијентне територије општине Смедеревска Паланка.

Циљ израде и доношења Просторног плана је утврђивање дугорочне концепције организације и одрживог коришћења, уређења и заштите планског подручја, активирања просторних потенцијала општине, ефикасног, рационалног и организованог коришћења природних и антропогених вредности, унапређења квалитета живљења и задовољења потреба становника, као и заштите и унапређења животне средине. Просторни план општине Смедеревска Паланка ће дефинисати дугорочни просторни концепт развоја за период до 2030. године и представљати планску основу

за даљу урбанистичку разраду у оквиру одређених значајнијих просторних целина и услова за израду техничке документације за делове планског подручја.

Посебни циљеви израде Просторног плана општине Смедеревска Паланка везани су за решавање проблема и развоја: инфраструктуре, насеља, комуналног опремања, природне и културно историјске баштине и амбијенталних целина, смањење разлика у развоју појединих делова општине, коришћења алтернативних извора енергије, развоја привредних зона и њиховог опремања, развоја и коришћења природних ресурса, дефинисање простора и коридора од општег интереса, мера заштите и др.

Просторни обухват рада чини територија општине Смедеревска Паланка од око 421,5 km², односно 18 насеља ове општине.

У складу са законским прописима, Одлуком о изради ППО Смедеревска Паланка и описом врсте, техничких карактеристика и описом услуге из тендерске документације, Просторни план општине Смедеревска Паланка обухватиће следеће:

- Усклађивање плана са најновијим Законима и Прописима који уређују планирање простора као и Плановима вишег реда, ради интеграције предметног простора у шире окружење и унапређење развоја, подизање нивоа квалитета живота и рада на подручју Плана, комуналним опремањем, реконструкцијом и санацијом грађевинског фонда; развој привредних потенцијала; обезбеђење просторних капацитета за лоцирање нових индустријских и пословних комплекса уз уважавање позитивних токова претходних планских активности и усклађивање са обавезама прописаним Законом о озакоњењу објеката („Службени гласник РС“, број 96/2015 и 83/2018), и Просторним плановима вишег реда како донетим, тако и оним чија је израда у току а планска решења су потврђена другим валидним стратешким документима и техничком документацијом.
- Израда уређајних основа за сва насељена места на територији општине Смедеревска Паланка за која није предвиђена израда планског документа (18 насеље),
- Израда Плана у смислу сагледавања савремених потреба грађевинарства и потребе унапређења туристичке понуде, стицања услова за откуп, прераду и паковање пољопривредних производа у оквиру пољопривредног газдинства малих капацитета, и обезбеђење услова за изградњу и озакоњење објеката на територији општине Смедеревска Паланка.
- Осврт на руралне насеобине, потребну примарну инфраструктуру, ради стварања могућности за сеоски и излетнички туризам као и друге делатности у циљу опстанка ових насеобина.
- Осврт на постојеће делове грађевинских подручја који нису обухваћени рефералном картом број.1-Намена простора у важећем Просторном плану.

Израда Просторног плана подразумева припрему следећег:

- Просторног плана општине Смедеревска Паланка, који се састоји из текстуалног и графичког дела, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, као и одредбама Одлуке о изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка;

- Уређајних основа за територију свих сеоских насеља у општини Смедеревска Паланка, које се израђују са детаљношћу која је потребна за издавање локацијских услова;

- Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

- Документационе основе у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Текстуални и графички део Просторног плана израђује се у аналогном и дигиталном облику, у складу са законским прописима.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Обухват Просторног плана је простор Општине укупне површине од 421,55 km², на коме се налази 18 насеља (21 целих катастарских општина) и на коме живи 50.284 становника по попису становништва 2011. године. Према административној подели Републике Србије, Општина припада Подунавском округу, а граничи се са општинама Велика Плана (на истоку), Смедерево (на северу), Младеновац (на западу), Топола (на југозападу) и Рача (на југу). Границу просторног плана чине спољашње границе катастарских општина Голобок, Влашки До, Бачинац, Селевац, Азања, Кусадак, Ратари, Башин, Мраморац, Баничина, Стојачак, Водице, Смедеревска Паланка I и II и Мала Плана.

Табела бр.1: Површине катастарских општина, број насеља и број становника 2011. год.

Табела 1: Општи подаци о општини Смедеревска Паланка

Насеље / месна заједница	Катастарске општине	Укупан број становника 2011.године	% удео становништва насеља у општини	Површина насеља/КО у ha	% удео површине насеља у општини	Густина насељености бр.станов./km ²
Азања	Азања	4014	7,98	42,72	10,13	93,96
Баничина	Баничина	948	1,89	24,88	5,90	38,10
Бачинац	Бачинац	683	1,36	11,13	2,64	61,37
Башин	Башин	444	0,88	10,07	2,39	44,09
Влашки До	Влашки До	975	1,94	23,89	5,67	40,81
Водице	Водице	883	1,76	12,67	3,01	69,69
Глибовац	Глибовац 1 Глибовац 2	2083	4,14	19,95 0,89	4,73 0,21	99,95
Голобок	Голобок	1981	3,94	32,27	7,66	61,39
Грчац	Грчац Грчац-Паланка	1106	2,20	15,41 3,81	3,66 0,90	57,54
Кусадак	Кусадак	4896	9,74	59,37	14,08	82,30
Мала Плана	Мала Плана	799	1,59	11,38	2,70	13,46
Мраморац	Мраморац	553	1,10	11,28	2,68	48,59
Придворице	Придворице	781	1,55	11,19	2,65	69,24
Ратари	Ратари	1773	3,53	34,84	8,26	158,45
Селевац	Селевац	3406	6,77	45,80	10,86	97,76
Смедеревска Паланка	См. Паланка 1 См. Паланка 2	23601	46,92	10,98 10,76	2,60 2,55	515,31
Стојачак	Стојачак	365	0,73	7,94	1,88	16,79
Церовац	Церовац	1003	1,99	20,32	4,82	126,32
Општина укупно:		50284	100,00	421,55	100	119,28

(Извор: подаци о броју становника из Пописа становништва 2011, Завод за статистику РС, подаци о површинама РГЗ)

2. ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, РАЗВОЈНИХ СТРАТЕГИЈА И ДРУГЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 88/10), (у даљем тексту: ППРС)

Као стратешки развојни документ за период до 2020. године, ППР Србије утврђује дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.

Просторна интеграција и функционална повезаност регионалних целина нужна за стварање веће територијалне кохезије Републике Србије и за јачање развојних капацитета и веће конкурентности свих њених саставних делова, упућује на идентификацију развојних појасева који су већ формиран или очекивани у будућности. У том погледу Просторним планом Републике Србије за подручје Подунавског и Браничевског управног округа, идентификују се два развојна појаса који ће

бити доминантни: 1) Дунавски појас и 2) појас коридора X, којем припада и Смедеревска Паланка, протеже се дуж Велике Мораве повезује најразвијеније делове и урбане центре Републике Србије, са перспективом повезивања Републике Србије у правцу севера (ка чвору у Будимпешти). Индустрија, туризам и савремене услуге су концентрисани у овом појасу и биће даље развијани на принципима одрживог развоја и чиниће кохезиону кичму Републике Србије.

Као основни циљ у коришћењу пољопривредног земљишта, Просторним планом Републике Србије је утврђена заштита екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција пољопривредног земљишта, упоредо са унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа. На подручју Подунавског и Браничевског округа, од посебног значаја је заустављање процеса ерозије, спречавање прекомерног заузимања плодних земљишта у непољопривредне сврхе, поспешивање рекултивације и ревитализације деградираних земљишта и минимизирање неповољних утицаја коинвенционалне пољопривреде на састав и струкуру земљишта. Концепција коришћења и заштите пољопривредног земљишта заснива се на интегралном управљању природним ресурсима, на начин којим се обезбеђује опште побољшање стања животне средине, рехабилитација тла, воде, ваздуха и природних предела и очување флоре и фауне и њихових станишта, унапређивање економских и социјалних услова живљења на селу и др.

Основни циљ управљања шумама и шумским подручјима Републике Србије је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оптерете неки други екосистеми. План оптималне шумовитости предвиђа повећање шумовитости са 4,9% на 15,5% за подручје Подунавског округа, до 2014. године. Концепција просторног развоја шумских подручја обухвата следећа полазишта: утврђивање зона са диференцираним режимима заштите; развој и умрежавање одговарајућих инфраструктурних система и остале инфраструктуре; заштиту и уређење шума у шумским подручјима; примену конвенција, стандарда и норми заштите и развоја шума у шумским подручјима; реформу закона, секторских стратегија, инструмената, мера и политика, уз усклађивање међусекторске координације и учешће надлежних институција и локалних заједница и др.

Будући развој сектора минералних сировина (обухватајући и коришћење подземних вода), а такође и рударства, као једне од важних привредних грана, подразумева:

- интензивирање и окончање основних геолошких и хидро-геолошких истраживања;
- извођење детаљних истраживања у ширим зонама познатих лежишта;
- коришћење научних сазнања у сврху проналажења нових, економски значајних концентрација минералних сировина;
- анимирање свежег капитала, концесијама и приватизацијом, како би започела производња у лежиштима за чије отварање не постоје средства;
- поштовање и примена еколошких услова и стандарда при отварању и раду рударских објеката;
- дефинисање резерви и квалитета подземних вода и др. Базно полазиште за избор стратешких решења за уређење, заштиту и развој водног земљишта је да она морају да буду потпуно усклађена са Директивом Европског парламента и Савета о успостављању оквира за деловање заједнице у области политике вода (2000/60/EC). То се посебно односи на спровођење следећих ставова ове директиве: комплексна заштита вода и хармонизација водопривредних и еколошких циљева; интегрално управљање водама у оквиру система на нивоу већих речних сликова; реална економска политика која омогућава самофинансирање сектора вода; економска цена воде као мера рационализације потрошње уз стриктно поштовање принципа корисник плаћа, загађивач плаћа; потпуна накнада трошкова у које су укључени и сви трошкови заштите вода и слива.

Основни циљ је успостављање равномернијег територијалног размештаја становништва и усклађених просторно-демографских односа. Остварење циља равномернијег размештаја становништва могуће је постићи развојем полицентричног модела урбанизације - развојем малих и средњих градова. Неопходно је дефинисање политике према миграцијама, која мора бити саставни део укупне политике регионалног развоја.

На подручју Просторног плана постоје два функционална урбана подручја (ФУП) националног значаја: градови Смедерево и Пожаревац, који својим гравитационим деловањем и социо-економским функцијама интегришу околне општине. Оба ФУП-а се преклапају (наслањају) са утицајима суседних ФУП-а, а нарочито са подручјем Београдског MEGA (*Metropolitan Growth Area*).

Основни циљ развоја индустрије и привреде је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција, усклађена са потенцијалом регионалних, урбанних и руралних подручја, захтевима климатских промена и смањења притиска на ресурсе.

Главни елементи просторне организације су: стратешке развојне зоне; развојни Коридор X и Коридор VII, коридори магистралног и регионалног значаја; индустријски центри - метрополска подручја и градови који обухватају стратешке локације за запошљавање, постојеће и префериране индустријске локације и brownfield и greenfield локације.

Планиране индустријске зоне (у даљем тексту: ИЗ) и индустријски паркови (у даљем тексту: ИП) од значаја за подручје Просторног плана су: у Подунавској области: Смедерево, Смедеревска Паланка и Велика Плана.

Дуж коридора X и VII постоје могућности развоја респектабилних интермодалних терминала, и то: логистичка платформа Београда, на простору Београд - Панчево - Смедерево преко три интермодална терминала и аеродрома „Никола Тесла“ повезати коридоре X и VII и формирати регионалног лидера Југоисточне Европе; на копненим правцима Коридора X треба развити терминале "покретни друм", са задатком прихватања токова пугног саобраћаја и њихов транспорт железницом. Смедерево је предложено као потенцијална локација интермодалног терминала и логистичког центра.

Растуће потребе за електричном енергијом мора да прати развој преносне мреже. У циљу сигурнијег и поузданијег снабдевања потрошача у планском периоду, наставиће се даљи развој изградњом нових и реконструкцијом постојећих преносних система свих снага и дистрибутивних инфраструктурних објеката и водова (почев од 110 kV до крајњих потрошача). За Смедеревску Паланку је битан правац од ТС Смедерево 4, увођење ДВ 110 kV број 1223 ТС Смедерево 3 - ТС Смедеревска Паланка у планирану ТС 110/35 kV Смедеревска Паланка 2,

Основни циљ у области водопривреде је оптимизација система водопривредне инфраструктуре и усклађивање развоја водопривредних система са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. У Републици Србији се реализују се регионални системи за снабдевање водом насеља и индустрија, које захтевају воду највишег квалитета, од којих се један, Моравско - млавски (подсистем: Морава - Млава - алувиони (Шалинац, Годомин), Витман и Градац; насеља: Петровац на Млави, Мало Црниће, Пожаревац, Жабари, насеља у долини Велике Мораве, Велика Плана, Смедеревска Паланка; подсистем: Кучевски - Буковска река, насеља: Кучево и Мајданпек)', налази на подручју Подунавског и Бранчевског управног округа.

Стратешки приоритети у области развоја водопривредне инфраструктуре до 2014. године на подручју Просторног плана су:

- водоснабдевање: обнова мрежа свих водовода (смањење губитака на мање од 20%) и стављање у функцију акумулације - Трновче (Велика Плана);
- канализациона инфраструктура: реконструкција и проширење обухвата постојећих система као припрема за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода (у даљем тексту: ППОВ).

Приоритет су насеља у којима се реализују ППОВ;

Концепција заштите и унапређења животне средине претпоставља да је у подручјима у којима је деградирана и угрожена животна средина („hot spots"), неопходно предузети одговарајуће активности кроз ангажоване пројекте који ће санирати последице њиховог рада и унапредити технологију до нивоа да се минимизира негативни утицај на животну средину

Просторни план Републике Србије у области управљања отпадом дефинисао је неопходност удруживања јединица локалне самоуправе ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Такође, дефинисана је и неопходност изградње регионалног складишта опасног отпада у Подунавској области. За рециклажу грађевинског отпада и отпада од рушења одредиће се посебне локације на нивоу локалних самоуправа.

Концепција заштите, уређења и коришћења природног наслеђа заснива се на повећању укупне површине под заштитом, у планском периоду, (односно до 2021. године) до 12% територије Републике Србије, успостављању националне еколошке мреже и идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000, као и на изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

Постизање већег степена регионалне интегрисаности подразумева ублажавање / смањење регионалних диспропорција, односно квалитативне промене у просторној, економској и социјалној структури, нарочито подручја са израженим дисфункцијама социјалног и економског развоја.

Упоришта равномерног регионалног развоја су: уважавање реалних фактора развоја; предузимање подстицајних мера од стране државних и других фондова и других видова подршке програмима локалних заједница и привредних актера; успостављање тржишних принципа и формирање одговарајућег институционалног оквира у коме ће тржишне институције моћи да функционишу. Истовремено тежи се смањењу превелике концентрације становништва и активности у дунавско-савском појасу, кроз примену принципа полнцентричног развоја.

Посебна напомена: У току је израда новог Просторног плана Републике Србије са планским периодом до 2035.године. Јавни увид у Нацрт овог планског документа је завршен и предстоји фаза усвајања истог. Током израде ППО коришћена су планска решења наведена у материјалима Нацрта ПП РС у мери у којој су могла имати утицаја на просторни развој подручја општине Смедеревска Паланка, те је тиме ППО максимално усклађено са актуелним плановима Републике Србије у погледу просторног развоја, са којима предстоји и усклађивање остале планске документације регионалних просторних планова и просторних планова подручја посебне намене који су донешени у ранијем периоду и за које ће се по потреби радити усклађивање са новим републичким просторним планом.

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Подунавског и Браничевског управног округа („Службени гласник РС”, број 8/15) и Уредба о утврђивању Програма имплементације Регионалног просторног плана за подручје Подунавског и Браничевског управног округа за период од 2016. до 2020. Године (“Службени гласник РС”, број 64/16).

Доношењем РППБО обезбеђен је плански основ за рационално коришћење, организацију, уређење и заштиту простора, и то кроз: утврђивање дугорочне концепције развоја, организације, уређења, заштите и коришћења подручја просторног плана; рационално коришћење и очување пољопривредног земљишта, водних и осталих природних ресурса; развој, изградњу и реконструкцију инфраструктурних система и објеката јавних служби; развој мреже насеља; развој и размештај секундарних и терцијарних делатности на планском подручју; обезбеђење саобраћајне, економске, социјалне и других облика интеграције планског подручја и ширег окружења; заштиту и унапређење животне средине, заштиту природних и непокретних културних добара и ресурса.

Овим планом разрађују се и ближе утврђују основна планска решења, услови и смернице утврђене Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), као и осталим општим и секторским стратегијама усвојеним од стране Владе.

Развојем и уређењем простора подручја Подунавског и Браничевског управног округа у складу са РППБО постићи ће се следећи општи развојни циљеви:

- одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора у складу са реалним потенцијалима и ограничењима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја и заштите животне средине;
- уравнотежен развој на интрарегионалном и интеррегионалном нивоу, подстицање развоја (пољопривреде, туризма, енергетике, рударства и инфраструктуре), уређење пловно-наутичког коридора Дунава, као и повећање доступности планинских и периферних подручја;
- унапређење квалитета живота и стварање услова за демографску обнову, задржавање и подстицање насељавања и повратка становништва, посебно у руралне пределе и центре, инвестирањем у изградњу, обнављањем и одржавањем инфраструктуре, јавних служби и услуга, очувањем и унапређењем природног и културног наслеђа, развојем економски исплативих и статусно привлачних активности.

Стратешко опредељење јесте успостављање ефикасније контроле и планског коришћења и уређења грађевинског земљишта, комуналног опремања и уређења сеоских насеља и изграђених насељских целина, а нарочито заштите простора коридора планираних инфраструктурних система, подручја експлоатације минералних сировина, сливних подручја и простора заштићених природних и непокретних културних добара, туристичких подручја, као и простора за изградњу регионалних санитарних депонија са рециклажним центрима.

Важно упориште РППБО представља и унапређење и заштита животне средине, заштита и промоција вредне природне баштине и очување већих подручја посебне намене, са природним вредностима од значаја за биодиверзитет и квалитет животне средине. У домену заштите и

промоције културно-историјског наслеђа, активно је залагање за промену досадашње праксе коју је карактерисала, како недовољна валоризација, презентација и коришћење културних добара, тако и недовољна уређеност, нарочито ванградских добара (археолошких налазишта, црква и сеоског етно наслеђа). Стратешко опредељење јесте остваривање интегралне заштите непокретних културних добара и очувања националног и културног идентитета првенствено Подунавља.

Коришћење природних ресурса, како обновљивих, тако и необновљивих, мора да буде у складу са принципима одрживог развоја, првенствено еколошким захтевима.

Са демографског аспекта, планом је процењено да ће 2021.године у општини Смедеревска Паланка живети 52792 становника, тј. Око 2500 становника више него 2011.године у време последњег Пописа становништва. Ово повећање је пројекцирано у складу са реализацијом планских решења РПП и просторних и урбанистичких планова јединица локалне самоуправе, чија се реализација овечивала у другој деценији овог века.¹

Евидентна је потреба комплексног привредног развоја заснованог на реалним компаративним предностима, али и новим инвестицијама, који би становништву обезбедио услове за егзистенцију намеће се као плански и развојни императив.

Полазећи од постојећег модела концентрације становништва, диверзификације делатности и утицаја већих урбаних центара, стратешко опредељење су квалитативне промене привредне и социо-економске структуре система насеља, као један од приоритета дефинисан је и развој општинских центара са различитим степеном развоја урбаних и специфичних функција и утицајем на социогеографску трансформацију окружења, као и микроразвојних центара – урбаних и руралних насеља која су центри заједница насеља са општим или специфичним функцијама (као локални центри издвајају се Кусадак, Азања, селевац, цероваци и Баничина. У инвестиционим одлукама о материјалној производњи стриктно ће се поштовати локациони, техно-економски и критеријуми заштите животне средине, који су усвојени на националном и међународном нивоу. Програми јавних служби и валоризација постојеће мреже биће усклађени са привредним развојем, финансијским могућностима и особеностима локалних заједница, као и са циљевима развоја појединих подручја. Програми развоја јавних служби подразумевају одговарајућу подршку у другим секторима (у првом реду саобраћајне и комуналне инфраструктуре посебно у односу на приграничне, периферне и брдско-планинске атаре, који имају инфраструктурна, ресурсна и друга развојна ограничења). Сви циљеви и стратегије које воде ка развоју села и руралних подручја, усмераваће се на решавање питања популационог развоја, побољшавања услова живљења на селу и промовисања мултифункционалне породичне пољопривреде, што у стратегијском смислу захтева квалитативне и квантитативне промене на сеоском подручју.

На подручју Смедеревске Паланке Просторним планом будућа секторска структура заснована је на:

1. даљем развоју рударства. У оквиру овог сектора неопходно је наставити истраживачке радове, с обзиром на постојање више налазишта различитих грађевинских материјала (опекарске глине и др.);

2. диверзификацији индустријске структуре у правцу развоја прерађивачке индустрије, с обзиром да овај сектор заостаје у развоју, да постоје изражени проблеми у запошљавању, а да регион располаже значајним потенцијалима за интензивнији развој прераде засноване на пољопривредној сировинској основи (сточарској, воћарској, повртарској, ратарској), потреби и тражњи производа из металопрерађивачке индустрије и пропульзивног карактера овог сектора, постојању сировинске основе за бржи развој индустрије грађевинског материјала, и др. Прерађивачки сектор је посебно погодан за интензивирање развоја МСП; у општини Смедеревска Паланка – мањем индустријском центру II ранга (са 1000-5000 запослених), као и микроразвојним центрима Кусадак, Азања, Селевац и Голобок (са до 500 запослених), поред постојеће индустријске зоне „Гоша“ (38ha), развијаће се и мање радне зоне: „Губеревац“ (150ha), „Мајора Гавриловића“ (40,5ha), „Голобок“ код петље Смедеревска Паланка (80ha) и радна зона североисточно од Смедеревске паланке ка Азањи (100ha).

3. интензивнијем развоју туризма (поготово због близине главног аутопутског правца кроз Србију и добре повезаности са њим), с обзиром да постоје значајни потенцијали за формирање

¹ Напомиње се да је ово далеко више од процењених бројева становника које редовно објављује надлежни Републички завод за статистику у својим праћењима и публикацијама.

различите туристичке понуде за развој културног, бањског, транзитног, сеоског, етно, агро, ловног, риболовног, спортско-рекреативног и туризма посебног интересовања. Такође, туристички сектор повлачи за собом развој других грана (пољопривреде, услуга, саобраћаја и др.), што је битно за отварање нових радних места, с обзиром на изражен проблем (не) запошљавања и миграција. Предузетништво и породични бизнис имају добре услове за развој у оквиру туристичког сектора;

4. развоју пољопривреде и агрокомплекса у правцу интензивнијих грана. Обиље квалитетног пољопривредног земљишта у општини Смедеревска Паланка (која припада Рејону мешовите пољопривредне производње са плодним пољопривредним земљиштем, оријентисаног приоритетно ка воћарству и виноградарству, али и ка ратарству, повртарству и сточарству) искористити за већу производњу, посебно повртарских култура и њихову прераду, као и одређене гране сточарства (тов свиња и др.). Такође, велике површине изузетно су погодне за развој сточарства и воћарства. На одређеним локалитетима постоје услови да се обнове, али и повећају површине под виноградима, као и организује производња „здраве“ тј. органске хране, цвећарства и пчеларства, за којима расте тражња на домаћем и светском тржишту. Развој МСП, предузетништва и породичних фирми су пожељни облици организовања прехранбено-прерађивачког сектора;

5. сектору услуга, који данас изразитије заостаје на подручју региона. Овај сектор је врло важан за побољшање пословног амбијента и промену привредне структуре региона. У оквиру овог сектора посебне потребе су везане за саобраћајно-транспортне услуге, прометно-финансијске, пољопривредне, туристичке, али и функционисање целе привреде и потреба становништва. У овом сектору постоје повољни услови за развој различитих видова сарадње (партнерства) између јавног и цивилног сектора.

Привредни развој планског подручја мора да буде подржан неопходном изградњом инфраструктуре, довршавањем процеса приватизације, решавањем правно-имовинских односа и повећаним нивоом инвестиција (домаћих и страних), а усмерен на делатности које су од стратешког значаја (рударство, пољопривреда, прерађивачка производња, услуге, а посебно туризам).

Реализација попречних деоница ДП I и II реда, ка коридору аутопута Е-75, допринеће бољем повезивању региона са осталим делом земље. Један од важнијих предуслова укупног развоја је побољшање саобраћајне приступачности и инфраструктурне опремљености простора, кроз реконструкцију постојећих државних путева II реда који повезују смедеревску Паланку како са окружењем тако и међу насељима Општине.

Развој железничке инфраструктуре у границама предметног РППБО се планира ревитализацијом, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом (електрификација, савремена сигнално-сигурносна (СС), телекомуникациона (ТК) и друга опрема).

Поред наведених видова саобраћаја, планиран је и развој спортско-туристичког аеродрома Рудине – Смедеревска Паланка за које се планира реконструкција и рехабилитација полетно-слетних стаза и осавремењавање објеката и опреме.

Коришћење вода за снабдевање водом становништва и привреде је планирано из резерви подземних вода али и површинских токова локалних изворишта, а у каснијим фазама и из регионалног система Морава – Млава, као и уз помоћ хидроакумулација вишенаменог типа (првенствено за водоснабдевање, заустављање поплавих таласа). Заштита вода спроводиће се изградњом објеката и мрежа канализационе инфраструктуре и постројења за пречишћавање отпадних вода. Приоритет у изградњи канализационих система имаће насеља у зони високих подземних вода где не постоје повољни природни услови ни за евакуацију атмосферских падавина. Неопходно је да свака привредна зона има засебно изграђене канализационе системе и постројења за пречишћавање отпадних и коришћених вода. Различити облици мелиорације тла и вода су опсежно планирани како би се ови ресурси сачували у редовним и акцидентним ситуацијама, чиме би се постигла и одбрана од штетног дејства вода.

Снабдевање енергијом везано је за унашређење електроенергетске мреже и објеката, као и даље ширење гасоводне дистрибутивне мреже. Посебно је апострофиран и развој и коришћење обновљивих извора енергије, поготово соларне, биомасе, геотермалне, за које у Смедерској Паланци постоје потенцијали.

Комунално опремање подручја првенствено се односи на ургентну санацију постојећих градских депонија и минимизирање штетних утицаја у будућем периоду, путем коришћења и примене свих савремених достигнућа и искустава у области санације и ремедијације.

Са аспекта заштите животне средине, општину Смедеревска Паланка карактеришу углавном квалитетна животна средина, а нешто мањег еколошког квалитета су зоне дуж главних путних праваца и у насељима. Стога се морају спроводити мере како би се тај позитиван утицај увећао и како би се елиминисали постојећи загађивачи и спречио настанак нових. У подручјима квалитетне животне средине треба спроводити мере које ће обезбедити очување постојећег квалитета животне средине. Овде спадају поготово шумски простори, првенствено шуме „Микуља“. Очување квалитета животне средине и квалитета живота на овом подручју може се остварити помоћу одређених мера и смерница, које чине основне планске концепције и решења а односе се на заштиту ваздуха, вода, земљишта, биодиверзитета, здравља, управљање отпадом, заштиту од буке, заштиту од удеса, елементарних непогода и заштиту и очување еколошких и пејзажних вредности пољопривредних и шумских предела, обнове и рекултивације деградираних простора.

Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС”, бр. 69/2003 и 121/2014);

Функције инфраструктурног коридора аутопута Е-75

Смедеревска Паланка представља привредни и урбани центар Србије. Уз Младеновац, Велику Плану, Смедерево, Лапово, Јагодину, Параћин и Ниш, представља један од основних потрошача гаса, за које је пројектовани гасовод димензионисан са капацитетом од 1720 милиона m³ годишњег протока, а који је сада искоришћен са око 50% капацитета.

Развој путне и железничке мреже

Одржавање коридора постојећих државних путева I и II реда у функцији квалитетног алтернативног путног правца аутопуту Е-75 без наплате путарине се такође наводи као приоритет. Коридор алтернативног путног правца пружаће се паралелно коридору аутопута са деоницама са леве и десне стране, чије ће се функционално повезивање остварити петљама и денивелисаним укрштањима. У овом смислу се као значајни путни правци наводе, између осталих, и државни путеви II реда број 107 и 109 који се преко Смедеревске Паланке и Велике Плана укључује на пут број 214 који се преко петље "Велика Плана" (км 673+259,10) укључује на аутопут.

Приоритет за развој путне мреже је изградња регионалног пута Смедеревска Паланка -Голобок - Лозовичка чесма Е -75 у дужини од око 10 км. У перспективи је изградња пруге за велике брзине. Као први приоритет развоја железничке мреже наводи се реконструкција постојеће пруге. Између железничких станица "Ресник" и "Велика Плана" задржава се и реконструише изграђена пруга која функционише као две одвојене једноколосечне пруге Раковица-Ресник-Младеновац-Велика Плана за брзине од 100 km/h и Раковица-Мала Иванча-Мала Крсна-Велика Плана са изградњом другог колосека од станице Ресник до станице "Клење" и "Мале Иванче" до "Велике Плана" са новом двоколосечном везом између станица Клење и Мала Иванча (дужине око 4 км, са делом трасе у тунелу) и за брзине од 120 km/h.

Демографски процеси, насељавање становништва и мрежа насеља

За територију Општине је карактеристично опадање укупног броја становника.

У зависности од структуре, величине гравитационе зоне и других фактора, у инфраструктурном коридору и окружењу се издваја седам нивоа центара, међу којима се налази и субрегионални центар Смедеревска Паланка.

Циљеви развоја мреже насеља у наредном периоду су израженије функцијско и просторно повезивање блиско лоцираних центара, као што су Смедеревска Паланка-Велика Плана.

Развој и размештај индустрије

Смедеревска Паланка представља индустријски центар средње величине (са 5 000- 10 000 запослених у индустрији).

План веза инфраструктурних веза са окружењем

- петља "Колари" (км 637+167) - у функцији везе аутопута са јужним делом подручја општине Смедерево и северним делом подручја општине Смедеревска Паланка преко (укрштања) постојећег регионалног пута Р-109 (Смедерево-Колари-Смедеревска Паланка-Рача);

- петља "Пожаревац" (км 644+100) - у функцији везе аутопута са јужним делом подручја општине Смедерево, подручјем општине Пожаревац и општинским центром Пожаревац, подручјем општине Смедеревска Паланка и општинским центром Смедеревска Паланка преко (укрштања) постојећих путева М-24 (Ковин-Смедерево-Пожаревац) и Р-109 а (Смедеревска Паланка-Мала Крсна);
- планирана петља "Смедеревска Паланка" (км 659+145) - у функцији везе аутопута са делом подручја општине Смедеревска Паланка и општинским центром Смедеревска Паланка, делом подручја општине Велика Плана, насељем Лозовик, Голобок, Милошевац, Крњево (са преко 20 000 становника) и индустријском зоном у Крњевоу преко укрштања са постојећим локалним путем (за шта је урађено идејно решење реконструкције пута, који треба да добије категорију регионалног);
- петља "Велика Плана" (км 673+259) - у функцији везе општинског центра Велика Плана и осталих насеља у општини, као и везе регионалних путева Р-107 (Жабари-Велика Плана-Смедеревска Паланка) и Р-214 (Мала Крсна- Ниш) са аутопутем;

План везе електроенергетске инфраструктуре са окружењем

- 110/35 kV "Велика Плана"- "Смедеревска Паланка" далековод 110 kV број 158/2.

Режим коришћења и мере заштите вода и заштите од вода

Град Смедеревска Паланка има приоритет у канализацији отпадних вода и реализацији постројења за пречишћавање отпадних вода.

**Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш)
(„Службени гласник РС”, бр. 19/2011).**

На територији општине Смедеревска Паланка подручју Просторног плана припада цела катастарска општина Голобок, укупне површине 32,27km². На читавој деоници Смедерево – Јагодина (којој припада и потез код Голобока) планирано је следеће:

Изградња деонице продуктовода Смедерево – Јагодина концептира се као једноцевни систем за транспорт моторних горива. Иста је пречника 12” (DN350 mm) и после изласка са терминала „Смедерево” прати државни пут I реда бр. 24: деоница Ковин – Ауто-пут Београд – Ниш. Затим се продуктовод води највећим делом уз трасе постојећег разводног гасовода РГ08-01: деоница Смедерево – В. Орашје и магистралног гасовода МГ08: деоница В. Орашје – Јагодина, а све у коридору Ауто-пута Е-75: Београд – Ниш.

Продуктовод се на појединим местима удаљава од постојећих гасовода због изграђених објеката у заштитној зони гасовода и поштовања минималног удаљења продуктовода од објеката која износи 30m са обе стране цеви.

Продуктовод се углавном води испод пољопривредног земљишта на прописаном растојању од објеката, водотока, путева, гасовода, нафтовода и жел. колосека.

Продуктовод се укршта са државним путем Крњево – Смедеревска Паланка – Трновче и појединим водотоцима.

Просторним планом су прописана правила изградње и мере заштите на читавој траси, као и заштитни појас продуктовода. У коридору/траси продуктовода издвајају се 3 основне зоне са различитим условима:

1) Прва зона – непосредне заштите износи 5 m обострано од осе продуктовода у којој је по правилу забрањено дубоко орање (преко 0,5 m), као и садња билјака са дубоким корењем (преко 1 m дубине);

2) Друга зона обухвата обострани појас од 30 m у коме се по правилу забрањује градња објеката за становање, с тим да су могући изузеци у случају ограничења (физичка или већ изграђени постојећи објекти) на појединим локацијама. Тако се зграде за становање или боравак људи могу градити у појасу ужем од 30 m , ако је градња била већ предвиђена урбанистичким планом пре пројектовања продуктовода и ако се примене посебне мере заштите, с тим да најмање растојање насељене зграде од гасовода мора бити:

- (1) за пречник продуктовода до Ø125 mm – 10 m;
- (2) за пречник продуктовода од Ø125 mm до Ø300 mm – 15 m;
- (3) за пречник продуктовода од Ø300 mm до Ø500 mm – 20 m;

(4) за пречник продуктовода већи од Ø500 mm – 30m.

3) Трећа зона обухвата појас од 200 m обострано од осе продуктовода у којем се по правилу налазе зоне подељене у четири категорије у зависности од густине насељености.

Просторни план представља плански основ за експропријацију земљишта за потребе изградње терминала, и то експропријацију катастарских парцела наведених у поглављу 2. овог плана као грађевинског земљишта јавне намене.

Планови у изради

Посебно се наглашава да су тренутно у изради два нова просторна плана подручја посебне намене за коридоре инфраструктуре и оба су прошла процедуру раног јавног увида:

1. Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд Центар – Ресник – Младеновац – Велика Плана (коридор планиране пруге се простире кроз К.О. Кусадак, К.О. Ратари, К.О. Глибовац I, К.О. Смедеревска Паланка I, II и III у општини Смедеревска Паланка).

2. Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута I реда „Вожд Карађорђе“ (коридор планираног пута се простире кроз К.О. Башин и К.О. Мраморац у општини Смедеревска Паланка).

Прецизне трасе ових саобраћајница биће дефинисане током израде нацрта наведених просторних планова и за сада су само дати оријентациони коридори. С обзиром да њихода израда тече временски упоредо са изградом ППО Смедеревска Паланка, актуелна планска решења ће бити усаглашена и инкорпорирана у ППО према динамици и детаљности која буде расположива.

Националне и локалне стратегије, планови и остали документи

Израда Просторног плана заснива се на планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим релевантним документима у Републици Србији: Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08); Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12), Стратегија развоја туризма Републике Србије за период 2016 – 2025. („Службени гласник РС”, број 85/14); Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10); Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС”, број 13/11); Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године („Службени гласник РС”, број 98/16); Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06); Стратегија управљања водама на територији Републике Србије до 2034.године („Службени гласник РС”, број 03/17), Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији у периоду од 2006. до 2010.године („Службени гласник РС”, бр. 99/06 и 4/09), Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. године („Службени гласник РС”, број 29/10) и Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031.године (донет 28.01.2022.године од стране Владе републике Србије); као и на стратешким документима за националну безбедност и одбрану земље: Стратегија националне безбедности Републике Србије (усвојена у августу 2019.,год.) и Стратегија одбране Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/09) и др.

При изради ППО сагледавају се и међусобно уклапају планска решења из просторних планова околних општина и просторних целина:

- Просторни план града Смедерева („Службени лист града Смедерева”, број 3/2011);
- Просторни план градске општине Младеновац („Службени лист града Београда”, бр. 53/2012);
- Просторни план општине Топола („Службени гласник СО Топола”, бр. 16/2011);
- Просторни план општине Рача („Службени гласник општине Рача”, број 5/2012);
- Просторни план општине Велика Плана („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 17/2013).

При изради ППО сагледавају се и планска решења из локалне планске документације, која се уграђују у овај Просторни план уколико нису у супротности са планском стратешком и техничком документацијом вишег реда:

- Просторни план општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 16/2010);

- План генералне регулације за Смедеревску Паланку („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 16/2013, 9/2019 и 4/2021);
- Генерални план мреже инфраструктуре за далековод 110 КВ Смедерево 3 – Смед. Паланка 1 са проширењем ТС 110/35 Смедеревска Паланка 1 са елементима регулационог плана („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 20/2002);
- Регулациони план села Башин („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 1/2000);
- План детаљне регулације „Бање Паланачки Кисељак” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 13/2004 и 26/2015);
- План детаљне регулације „Језеро Кудреч” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 24/2014 и 26/2014);
- План детаљне регулације централног градског постројења за пречишћавање отпадних вода у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 72/2013);
- План детаљне регулације дела бањског подручја „Шума Микуља” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 17/2009).

Сва валидна решења су искоришћена и адекватно укључена у концепт развоја Планског подручја презентирани у овом Елаборату за рани јавни увид и биће укључена у планска решења нацрта ППО.

Поред наведених за планско подручје су релевантне и бројне међународне конвенције које је прихватила и чији је потписник Република Србија, односно сви документи / конвенције које Република Србија спроводи, а који се односе на област заштите природе, енергетику, заштиту ресурса, саобраћај, демографски и економски развој, права људи итд..

Приказ извода из појединих стратешких докумената и акционих планова

За општину Смедеревска Паланка 2006.године усвојена је Стратегија локалног одрживог развоја а у периоду од усвајања Просторног плана 2010.године више се радило на спровођењу истог и изради урбанистичких планова или измена и допуна постојећих за поједине зоне, а тренутно су у изради План развоја општине за период 2023-2030 године и Локални акциони план за младе (којим кординира Канцеларија за младе).

ИЗВОД ИЗ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА 2006.

Стратегије локалног одрживог развоја дефинисала је визију и стратешке правце развоја у периоду од 2006. до 2016. године. Ова стратегија узима у обзир локалне потребе и специфичности општине Смедеревска Паланка и дала је основне циљеве и правце развоја Општине у погледу развоја Општине на принципима одрживог развоја.

Визија одрживог развоја општине Смедеревска Паланка је да Смедеревска Паланка буде пријатно и лепо место за живот свих, које се равномерно развија и на градском и на руралном подручју, уз оптимално ангажовање локалних ресурса. Циљеви развоја су дефинисани по делатностима, а у складу са њима и акциони планови у свакој области.

Приоритет треба дати развоју области у којима већ постоје компаративне предности и потенцијале а то су:

- у економском развоју – опоравак индустријских и пољопривредних предузећа и стварање услова за развој малих и средњих предузећа у тим областима,
- развој туризма – развој здравствено-реhabилитационог и рекреативног туризма,
- културно наслеђе и богатство којим општина располаже.

Такође, посебан приоритет је дат изради Просторног плана општине који је и урађен и усвојен 2010.године, а касније и друга планска урбанистичка документација, која је заснована на реалним економским могућностима и адекватним социјалним потребама општине.

Поред унапређивања и развоја постојећих производних капацитета и увођења нових, акценат је стављен на развој туризма као велику развојну шансу с обзиром на бањске, хидро и шумске потенцијале, а посебно због повољне саобраћајне доступности и близину коридора аутопута. Комунално опремање општине инфраструктуром и саобраћајном инфраструктуром треба наставити и унапређивати.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

3.1. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Општина Смедеревска Паланка налази се у централној Србији, у североисточном делу Шумадије, на подручју које је познато као Доња Јасеница. Заједно са Великом Планом и Смедеревом чини Подунавски округ. На северу и северозападу Општине пружа се Подунавље, источно је омеђена долином Велике Мораве, односно Поморављем, а јужно и западно оивичена је обронцима шумадијских планина Рудник, Космај и Венчац. Смедеревска Паланка је више шумадијски него поморавски град иако је смештена у њиховој контактної зони. Према географској подели, припада регији Шумадије, и то субрегији Доње Јасенице, јер је стационирана у њеном доњем току. Смештена је између два макроцентра – на југоисточном је ободу Београдског административног подручја и у гравитационој зони Крагујевца, па има улогу да снабдева ова два велика тржишта.

3.1.1. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

Напомена: извори података и текста (без посебног навођења цитата) су

- ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА – КОНЦЕПТ ПЛАНА И ИЗВЕШТАЈ О СПУ ППО СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
- ПОПИС 2011.ГОДИНЕ И ОПШТИНЕ И РЕГИОНИ У РЕПУБЛИЦИ СРНИЈИ – РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
- ПОДАЦИ СА ТЕРЕНА И ОД ОПШТИНСКИХ СЛУЖБИ

У североисточном делу Шумадије, некада прекривене густим листопадним шумама, налази се предео који је по реци што овим крајем протиче – добио назив Јасеница. Смедеревска Паланка заузима подручје које се, због близине ушћа ове реке у Велику Мораву, назива Доњом Јасеницом.

Смедеревска Паланка налази се око 70 km. југоисточно од Београда, на 44°23' северне географске ширине, и 20°54' источне географске дужине. Подручје општине има равничарско-брежуљкасти карактер, са надморском висином од 95 до 297 метара.

Рељеф. Рељеф општине Смедеревска Паланка је равничарско-брежуљкастог карактера. Главне елементе чине површи и речне долине, док планина нема, општинска територија је оивичена брежуљцима који представљају крајње обронке шумадијских планина. Према Цивију, насеља ове општине леже на пинсавској површи, просечне висине од 210-240м н.в. Надморска висина креће се од 95м до 287м. Веће висинске разлике нису изражене.

У средњем и југозападном делу Општине доминирају долине река Јасенице, Кубршнице и Великог Луга. Јужно и југоисточно од долине Јасенице пружају се обронци планине Рудник, представљени ланцем терасастих брежуљака: Обешењак 287м (највиша тачка Општине), Липар 239м и Караула са 297м (налази се на територији општине Велика Плана). У југозападном делу Општине, између долина Јасенице и Кубршнице, спуштају се обронци планине Венчац, са врхом Просек на 232м. Северно од долине Јасенице смештена је широка таласаста зараван Азање флувијалног порекла, чијом се источном ивицом пружа Голобочко побрђе са највишим брдима Оскоруша 267м и Стражевица 227м, којим се Доња Јасеница одваја од Поморавља. На северу општине налази се речна долина Коњске реке која представља границу са општином Смедерево.

У Општини преовлађују јужне експозиције терена, које су погодне за развој пољопривреде, али и за становање. Око 95% општине има нагиб до 5%, док само 1% територије има већи нагиб од 15%.

Геолошке карактеристике. У геолошкој грађи терена Смедеревске Паланке, учествују седиментне творевине панонске и квартарне старости, које су представљене седиментима плеистоценске и холоценске старости. У оквиру панонских седимената издваја се терен изграђен од песковитих кречњака, песковитих глина, као и пескова и пешчара. Квартарне творевине највећим делом изграђују терен у Азањској потолини и њеној околини, и то плеистоценске (зелено- плаве, шљунковите, песковите глине, глиновити песак и копнени лес), и холоценске (пролувијалне и делувилалне творевине, као и падинске лесоиде) старости.

Инжењерско-геолошке и сеизмолошке карактеристике. Терен општине Смедеревска Паланка чине зона алувијалног и шљунковито-песковитог земљишта у долинама река Јасенице и Кубршнице; зона делувилума и барских седимената (сиволаве глине, песка и шљунка), претежно у северном делу општине (насеља Азања, Влашки До, Бачинац, Грчац и делом Селевац); зона пескова и песковитих глина (панон), претежно у источним и западним деловима Општине; и зона сарматских слабо везаних пешчара, распрострањених углавном у јужним деловима Општине. Сеизмичност терена је 8° MCS скале.

Климатске карактеристике. Клима је умерено континентална. Средња годишња температура ваздуха износи око 11,4°C. Најхладнији месеци су јануар, фебруар и децембар, а најтоплији јун, јул и август.

Карактеристичне су велике температурне амплитуде ваздуха које се крећу око 32°C, а амплитуде апсолутних температура достижу и до 50°C (апсолутна максимална температура која је забележена 24. јула 2007. године износила је 44.9°C а апсолутна најнижа забележена температура је -32.6 °C).

Просечна количина падавина која падне на територији општине износи од 620- 650mm. Највише се излучују у мају и јуну, када су усеви најпотребније, а најмање у августу и почетком јесени у септембру и октобру. Просечан број дана са снежним падавинама износи 31,9. Пролеће и јесен су кишовити, а лето и почетак јесени суви. Просечна релативна влажност ваздуха је 73,3%. Крај је специфичан по умереној облачности. Најчешће дувају северозападни и југоисточни ветар иако су у току године честе и тишине. Овај рејон је карактеристичан јер га одликује и веома јака кошава.

Хидролошке карактеристике. Кроз подручје општине Смедеревска Паланка протичу три реке Јасеница, Кубршница и Велики Луг. Токови ових река су у целини регулисани на територији Општине. Регулацијом и преграђивањем токова река и потока створена су четири акумулациона језера: Кудреч I и II, Пиносавско у Кусатку и Влашкодолско.

Јасеница је највећа и најзначајнија река. Изворе на планини Рудник, под Великим Штурцем (1132 m), са дужином тока 69 km, и површином сливног подручја од 1377km². *Кубршница* је друга река по дужини, и највећа притока Јасенице. Изворе под планином Букуљом и тече кроз град Аранђеловац где има регулисан ток. Дужина тока износи 41 km, а површина слива 742,5 km².

На ширем подручју општине налази се и неколико значајних хидрографских појава међу којима је најзначајнији извор минералне воде и два извора термоминералне воде на Кисељаку, који се налази на левој обали реке Кубршнице. Осим овог, постоји још неколико извора који су каптирани, као код села Водице и Церовац.

Педолошке карактеристике. У општини Смедеревска Паланка заступљена су два основна типа земљишта, и то: смоница и гајњача. Оба типа земљишта су високопродуктивна и заузимају преко 80% површине земљишта. Неplодних земљишта на подручју општине нема, осим изолованих влажних површина која се могу мелиорисати. Пољопривредне културе су далеко највише заступљене на земљишту III и IV бонитетне класе (укупно 60,67% од укупне површине земљишта), а практично је заступљено шест класа, док су VII и VIII класа занемарљиве.

Минералне сировине. На територији Општине се налазе налазишта глине (на више локација, експлоатише се на локацијама између насеља Грчац и Голобок) и камена (између насеља Мраморац и Баничина, који се не експлоатише).

Шуме, шумско земљиште и станишта дивљачи. Смедеревска Паланка спада у шумом најсиромашније крајеве Републике Србије, јер се под шумом налази само око 5% територије. Најзначајнија је шума Микуља са 130 ха, која се налази на надморској висини од 110-200 м. Најзаступљеније врсте су храст, буква, граб, дрен, топола и др.

Карактеристичне животиње за ово подручје су срне, лисице и зечеви, потом јаребице, препелице и фазани. Битно обележје представља и рибља фауна (шаран, сом, клен...).

СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА, ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Становништво. Према попису из 2011. године на подручју општине Смедеревска Паланка живи укупно 50.284 становника, што је за скоро 12% мање у односу на 2002. годину. Према проценама Републичког завода за статистику 2020.године (Општине и региони у Републици Србији 2021.) у општини је живело 44.341 становника. Смањење броја становника је резултат неповољног односа наталитета и морталитета, миграције становништва у иностранство и одлазак младих у веће центре. Према подацима Пописа 2011.године популационо највеће насеље је насеље Смедеревска Паланка (23 601), потом Кусадак (4896), Азања (4014), Селевац (3406) итд.. Природни прираштај Општине је изразито негативан - 2021. године је достигао -584 (242 живорођених и 846 умрлих становника), тј. 13,2 посматрано на 1000 становника. Овакав однос постоји већ више година и није значајније последица пандемије КОВИД-19, јер су слични односи постојали и 2017.године, на пример. Просечна густина насељености 119 ст/км².

У Општини је присутна равномерна заступљеност полова, уз нешто већи број жена. У старосној структури је највеће учешће радно способног становништва, уз константан пад млађих од 19 година, што је резултат негативног прираштаја и миграција. Према проценама за 2020.годину Републичког завода за статистику (претходно наведени извор) просечна старост становништва Општине је 45 година и карактерише је тзв. дубока демографска старост (индекс старења – однос броја старог становништва преко 60 година и младог становништва до 19 година је 176,9). Радни контингент од 15-64 године старости чини 63,2% популације, становништва преко 18 године је 84%, предшколског узраста је 5,1%, деце основношколског узраста је 7,6%, а фертилни контингент жена од 15-49 година чини 19,6% популације; очекивано трајање живота је 71,7 година за мушкарце и 76,9 година за жене.

Образовна структура становништва Општине је неповољна у односу на просек Републике. Једино је проценат становништва са завршеном средњом школом нешто повољнији (47,6% становништва). Мали број становника је са вишом и високом стручном спремом (10,5%). Неписмено је 2011.године било 3,09% становника сарих 10 и више година, махом старе популације преко 65 година старости.

У односу на укупан број становника, активно становништво чини 37,8%, а од укупног броја активног чега је око 20% било незапослених. Трећина становништва је издржавано а око 20% је са личним примањима. Најзаступљеније у секторима делатности, према попису 2011. године, су пољопривреда (са ловом и шумарством), а потом и прерађивачка индустрија, док су 1991. године индустрија и рударство представљали најразвијенију привредну грану.

Број домаћинства у периоду од 1948. до 2002. године постепено расте (у 2002.години је евидентирано 17.454 домаћинства са просечном величином од 3,21 члана), али од тада почиње да опада и 2011.године је пописано 16.347 домаћинства са просечном величином од 3,07 члана.

Насеља. У североисточном делу Шумадије, некада прекривене густим листопадним шумама, налази се предео који је по реци што овим крајем протиче – добио назив Јасеница. Смедеревска Паланка заузима подручје које се, због близине ушћа ове реке у Велику Мораву, назива Доњом Јасеницом.

Смедеревска Паланка, насеље на ушћу Кубршнице у Јасеницу, највеће место у Доњој Јасеници, економски је и културни центар, не само ближе, већ и шире околине. Град је окружен углавном великим селима, до којих су многа, по свом изгледу и уређености, данас слична варошицама: Азања, некада највеће село на подручју бивше Југославије, Селевац и Кусадак, места у којима живи највећи број изванградског становништва са територије паланачке општине.

Према попису становништва из 2011. године, на подручју општине Смедеревска Паланка живело је 50.284 становника, од чега у граду 23.601, а у селима 26.683 становника.

Глибовац, Грчац и Придворице су најближи граду, у чије средиште воде, у ствари, продужене градске улице, тако да ова места временом постају приградска насеља. Селевац, Азања и Кусадак су велика села, у којима је обитовало више хиљада становника још од 19. века. У овим срединама негују се мале локалне особености, које свако од поменутих села чине аутентичним и препознатљивим.

Мрежа насеља Општине представља сложен и динамичан систем основних насеобинских јединица, где се поред општинског центра у гравитационо-функционалном смислу истичу и 3 мања локална центра: Кусадак, Азања и Селевац. У суштини, насеља општине Смедеревска паланка чине део субсистема мреже насеља Подунавског округа са Смедеревом као центром региона, односно Смедеревском Паланком и Великом Планом као општинским центрима са израженим тенденцијама ефикаснијег просторно-функцијског повезивања. Повољност положаја насеља Општине посебно се огледа и у близини укрштања два најзначајнија развојна појаса Србије: дунавско- савске и моравске развојне осовине.

Насеље Смедеревска Паланка једино има статус градског са преко 25000 становника (23601 становника 2011. године). Само два насеља (Башин и Стојачак) припада најмањим насељима – до 500 становника, 7 насеља броје од 500 до 1000 становника (Баничина, Бачинац, Влашки До, Водице, Мала Плана, Мраморац, Придворице), 4 насеља од 1000 до 2000 становника (Голобок, Грчац, Ратари, Церовац), 5 насеља од 2000 до 5000 становника (Азања, Глибовац, Кусадак, Селевац).

У односу на попис становништва 2002. године, становништво Општине просечно опада, односно представља карактеристично депопулацијско подручје у Србији у којем сва насеља бележе пад становништва (па чак и Смедеревска Паланка која је раније константно популационо расла од 1948.-2002.год, и приградско насеље Водице). У општинском центру живи готово половина становништва општине (46,92%), што је на нивоу просека централног дела Републике Србије.

Просечно општинско насеље је аграрног карактера (укупно 11 насеља има преко 50% активног становништва запосленог у примарном сектору делатности). Мањи број насеља је мешовитог типа (од 25 до 50% активног становништва запосленог у примарним делатностима): Ратари, Придворице, Мала Плана и Водице. Најмањи је број насеља са мање од 10% становништва запосленог у примарном сектору делатности, и то свега 3 насеља: Глибовац, Кусадак и Смедеревска Паланка, као општински центар са највећим бројем становништва запосленог у секундарном и терцијарном сектору делатности (индустријско-услужни тип насеља).

Главна морфолошка карактеристика сеоских насеља је велики број насеља разређено-збијеног или ушореног типа, са релативно хомогеном структуром сеоске територије. Само поједина насеља општине су линијског типа, формирана дуж главних саобраћајних праваца ка општинском центру (Грчац, Глибовац, Придворице, Башин). Сва насеља формирана су на брежуљкастим теренима до 250 метара надморске висине, односно речним терасама реке Јасенице и Кубршнице, теренима погодним за урбанизацију.

Стамбени фонд. У Општини има 21509 станова у којима просечно живи 2,3 члана. С обзиром да, нарочито у селима али и граду, преовладава породична изградња, највише (80%) је средњих и већих станова са 2, 3 или 4 и више соба, који су скоро равномерно заступљени, док је само 20% једнособних станова. Скоро сви имају електричне инсталације, а водовод и канализацију има око 83% их има водоводне и канализационе инсталације. Само 1,25% станова је без икаквих инсталација.

Јавне службе. На подручју Општине постоје бројни објекти јавних служби.

Објекти образовања. Сва сеоска насеља имају матичне осмозразредне (Селевац, Кусадак, Азања, Голобок, Глибовац, Церовац, Ратари) или истурена одељења четвороразредних објеката основног образовања. На територији града Смедеревске Паланке постоје четири основне школе, гимназија, средња машинско-електротехничка, средња хемијско-технолошка и основна музичка школа.

Здравствена заштита је заступљена преко Дома здравља, медицине рада, амбуланте „Микробиологија“, амбуланте „Колонија“ и Дечјег и школског диспанзера, као и преко мреже амбуланти и здравствених станица у насељима Азања, Баничина, Бачинац, Башин, Влашки До, Водице, Глибовац, Голобок, Грчац, Кусадак, Мала Плана, Ратари, Селевац и Церовац. Најзначајнији објекти здравствене заштите у Општини су Општа болница „Стефан Високи“ (опслужује подручја општина Смедеревска Паланка и Велика Плана) и Центар за физикалну медицину и рехабилитацију који се налази на Паланачком Кисељаку, а послује у оквиру Опште болнице „Стефан Високи“. Оба објекта су у лошем стању и захтевају хитну санацију и адаптацију. Сеоске амбуланте у Бачинцу, Глибовцу, Селевцу и Церовцу карактерише недостатак простора, неодговарајућа опремљеност и дефицит стручних кадрова, као и недовољан број радних дана (сати).

Социјална заштита је заступљена преко Центра за социјални рад у Смедеревској Паланци који делује за целу територију Општине, и дневног борава за децу ометену у развоју „Пуж“ резервисаног за дневно збрињавање и смештај деце са неким обликом менталне ретардације, аутизмом, као и збрињавање вишеструко ометене деце.

Град Смедеревска Паланка располаже релативно развијеном мрежом *спортско-рекреативних објеката* и отворених спортских терена, док је ситуација у осталим насељима другачија. У граду Смедеревској Паланци спортске активности се одвијају на "Градском стадиону" који садржи: главни и помоћни терен, атлетску стазу, свлачионице, просторије за судије и економат. У спортско-рекреативном комплексу у Смедеревској Паланци налазе се и фудбалско игралиште „Колонија“, отворени терени за мале спортове и игралиште за децу. Отворени градски пливачки базен у Смедеревској Паланци и језеро „Кудреч“ допуњавају спортску инфраструктуру града.

Ван насеља Смедеревска Паланка, спортски терени се углавном налазе у оквиру школског комплекса или у центру насеља. Затворене спортске сале не постоје у сеоским насељима, изузев школских сала у Церовцу и Ратарима. Ове сале су у функцији школских установа у којима се налазе и не задовољавају потребе становника насеља јер су недовољно опремљене.

Од објеката *културе* у оквиру општинског центра налазе се Народни музеј, Градско позориште, Народна библиотека и Историјски архив „Верослава Вељашевић“. Већина објеката је у лошем стању, са неопходношћу њихове адаптације и реконструкције. Ван града Смедеревске Паланке, у насељима Азања, Башин, Кусадак, Баничина, Глибовац, Голобок, Грчац, Мала Плана, Мраморац, Селевац, Стојачак и Церовац налазе се полифункционалне сале за окупљање и мање културне манифестације. Простори су релативно мали, са застарелом концепцијом и неадекватном опремом.

ПРИВРЕДА

Пољопривреда. Пољопривредна делатност представља један од носилаца развоја Општине. Од укупне површине општине Смедеревска Паланка (421,55km²), пољопривредне површине су 2018. године заузимале 31751ha, односно 75,32%. Широко су распрострањене оранице и баште, којих има чак 86,74% од укупних пољопривредних површина, а поред њих се може издвојити једино учешће ливада од 6,05% и воћњака 5,6%. Дакле, ратарство и повртарство су од највећег значаја за паланачки крај. У општини је 2011.године било 9735 пољопривредних становника, што је 19,36% од укупног становништва Општине, при чему је 6534 је активних пољопривредника, што је 67,12% у укупном пољопривредном становништву и 34,37% у укупном активном становништву Општине.

У општини Смедеревска Паланка, према званичним подацима из пописа пољопривреде који је Републички завод за статистику спровео 2012. године, 6.698 газдинстава користи пољопривредно земљиште. У највећем броју имају оранице и баште, односно најчешће гаје кукуруз за зрно (њих 5.159), а затим пшеницу и крупник – 4.839 газдинстава. Према броју следе пољопривредна домаћинства која производе луцерку – 2.140, јечам – 2.085 и детелину (1.286).

У општини је 2018.године било 6199 пољопривредних газдинстава. Највећи број газдинстава су породична (99,81%), а остало су правна лица.

Различитим комбинацијама усева и стоке бави се укупно 1.076 газдинстава, њих 1.089 специјализовано је за житарице, а највише је оних који се комбиновано баве ратарством, свињама и живином (1.134).

Пољопривредом се у Смедеревској Паланци бави 16.645 људи, а мушкарци предњаче када је реч о укупном броју.

Битна карактеристика пољопривреде јесте уситњеност пољопривредних газдинстава, која у просеку располажу са око 3ha пољопривредног земљишта по једном газдинству (пољопривредна површина индивидуалних произвођача 2,46 ha), са више парцела у просеку 30 ари, што је ограничавајући фактор за развој пољопривреде.

Стање пољопривредне инфраструктуре је незадовољавајуће и ограничава развој савремене пољопривреде. Тренутно, постоји пет земљорадничких задруга и свега два пољопривредна предузећа. Од свих земљорадничких задруга паланачке општине најпознатија, најорганизованија и водећа задруга налази се у Селевцу. Поред задруга, пољопривредном производњом и прерадом баве се и предузећа „Месопроект“ (кланица), „Воћар S&M“ и „Воћар-Стефко“, које се бави прерадом воћа и поврћа са производним програмом мешаних мармелада, биоферментисаних сокова и конзервираног воћа и поврћа. Постојећих савременијих складишних капацитета готово да нема. Познато је да се на атару Мале Плана налази магацин у власништву ПИК „Шумадија“ који већ дуже време није у функцији. Изражен је недостатак пољопривредних апотека и ветеринарских станица, а велики проблем је и непостојање откупних станица за пољопривредне производе.

Веома значајно за развој пољопривреде овог краја је што се на територији општине налази Институт за повртарство. Истраживачки програм Института усмерен је на добијање оплемењених и отпорнијих повртарских врста на болести, штеточине и друге патолошке агенсе, добијајући тако хибридне сорте намењене домаћем и страном тржишту. Институт представља водећу научну и истраживачку установу из ове области у нашој земљи.

Од укупних површина под ораницама и баштама, површине под житом су заступљене са преко 60%, док се од осталих култура по уделу могу издвојити крмно биље са око 20% и поврће са преко 12%. Индустријско биље је заступљено на свега око 3% ораничних површина.

За развој *ратарских култура* користе се квалитетна земљишта на блажим нагибима. Најплодније земљиште се налази у алувијалним равнинама река, али је због плављена његова употреба ограничена. Најзначајније културе жита које се гаје су кукуруз и пшеница. У последњем периоду запажено је да се смањују површине под пшеницом на рачун крмног биља, опет ради фаворизовања сточарства. Производња жита интензивнија је у северном делу Општине, у азањској заравни и на север до долине Коњске реке, као и у насељу Селевац. Због тога су у ова два насеља изграђени млинови.

Приноси пшенице задовољавају потребе домаћинства, а у насељима Азањи и Селевцу производе се тржишни вишкови.

Повртарство је развијено углавном на очуваним гајњачама и алувијалним смоницама, односно повртарске културе се гаје на најквалитетнијем расположивом земљишту паланачких насеља. Производе се како за потребе становништва тако и за потребе индустријско-прерађивачког комплекса „Воћар“, који врши прераду поврћа. Од поврћа, значајна је производња кромпира, где се приноси константно повећавају, док је производња пасуља мања.

Индустријско биље се гаји углавном за подмиривање потреба становништва на површини од 3.4% ораничних површина; најзаступљеније су културе шећерна репа и сунцокрет.

У погледу *воћарства и виноградарства*, овај крај представља наставак шумадијске и подунавске воћарско-виноградарске зоне. Воћњаци се налазе обично на гајњачама и то на присојним странама. Често се срећу у оквиру насељених изграђених зона атара, где се воће гаји за подмиривање потреба становништва, док се за производњу тржишних вишкова, за потребе агроиндустрије гаје на већим плантажама ван грађевинског ткива (Влашки До и Мала Плана). Највише се гаје јабуке, шљиве и вишње (велике плантаже у атару села Баничина). Виногради су заступљени на смоницама. Винова лоза се гаји углавном за потребе становништва, о чему сведоче и мали приноси од 0.6kg по чокоту. Веће плантаже винограда налазе се у атарима села Голобок, Мала Плана, Грчац и северним деловима Смедеревске Паланке.

Сточарство представља значајну грану, нарочито за поједина насеља којима ова грана представља основни извор прихода. На територији општине развијено је свињарство, тов јунади, живинарство, о чему сведоче постројења на атарима сеоских насеља за прераду сточних производа и фарме које указују на организоване форме бављења сточарством (Селевац, Башин, Грчац, Азања, Глибавац, Баничина).

Шумарство и лов. Од укупне површине општине шумом је обрасло 37,98km² (тј. 9% територије општине). Шуме су углавном листипадне. Од шума у државном власништву којим газдују Србијашуме, највећа је шума „Микуља“ која се налази у близини Смедеревске Паланке и оредставља заштићену зону.

Ловачко удружење „Јасеница“, са седиштем у Смедеревској Паланци, газдује ловиштем „Јасеница“ укупне површине 42.164 ha, од чега ловне површине обухватају 39.431 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има разноврсне ловне објекте. Удружење поседује 15 ловачких домова корисне површине 850 m² и 2 ловачке куће површине 100 m². Ловни туризам тренутно није развијен.

Индустрија. Индустрија представља водећу привредну грану у Општини. Фабрика "Гоша" приватизована је у јануару 2007. године. Сложени привредно-производни систем "Гоша" развијао се на основу сопствених научно-истраживачких капацитета. У својим производним програмима развој компаније "Гоша" базирао се на опреми за енергетику (хидроелектране, термоелектране, нуклеарне електране), металургију, рударство, дизалице и транспортни уређаји, пољопривреду, грађевинарство, процесну индустрију, електро опрему, монтажу и производњу металних конструкција, производњу мостова, високоградњу, као и програмима возила: вагона, возова, специјалних возила (приколица, полуприколица и надградње на привредним возилима по лиценци америчке фирме "ФРУХОФ"), као и делова за друмска возила. Тренутно активно раде две фабрике: Фабрика опреме и машина „Гоша ФОМ“ и „Гоша Монтажа“.

Од значајних предузећа комплетан поступак приватизације је завршен у ИГМ "Опека" (производња опекарских производа) и предузећу "Паланачки кисељак" (производња минералне воде и сокова).

Сектор грађевинарства чини значајан део привреде - фабрика за производњу опекарских производа "Опека", већи број приватних предузећа: "Нискоградња", ГИТ "Милановић", "Дукинг", "Гравинг", бетоњерка у Смедервској Паланци, "Водопривреда" А.Д. и приватна предузећа за производњу ПВЦ и алуминијумске столарије "Никал плус", „Јелић пласт“, „Инстал монт“, „Триал пласт“ и др.

"Паланачки Кисељак", предузеће за експлоатацију и дистрибуцију природне минералне воде, је једно од најпрофитабилнијих и најпознатијих привредних друштава Општине. Најсавременијом технологијом обезбеђује производњу минералне воде и других освежавајућих напитака, који се пласирају и на страним тржиштима.

Брзина развоја малих и средњих предузећа је недовољна. Успешна мала и средња предузећа су: „Крокус“ (Голобок), „АТЛЕ“ (Азања), „СимКОМ“ (Смед. Паланка), „Меткомерц“ (Смед. Паланка), „Гемонт“ (Смед. Паланка), „Воћар-Стефко“, „Воћар S&M“ (прерада воћа и поврћа), „Топако“ и „Елдон“ (Смед. Паланка, производња светилки), производња графичког материјала „Оптимум“, конфекција „Софитех“.

У просторној структури индустрије Општине издвајају се следећи центри развоја:

- привредно-радна зона „Гоша“ (површине 38 ha, у јужном делу Смедеревске Паланке, основна делатност: машиноградња)
- привредно-радна зона „Мајора Гавриловића“ (површине 40,5 ha, у северозападном делу Смедеревске Паланке, постојеће делатности: производња графичког материјала, столарије, прерада воћа и поврћа, специјалних возила, конфекције, машиноградња).

- привредно-радна зона „Губераш“ у југоисточном делу Смедервске паланке (површине око 90 ha (Фабрика „Kyungshin Cable Europe“ производи делове за електричне аутомобиле и друге мање фирме из машинске делатности).

Табела бр.2: Запослени по делатностима у 2020. години

	Број запослених	% учешће у укупној запослености
Општина укупно	8854	100
Запослени у правним лицима и предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих		
свега	8054	91
- (Запослени у правним лицима)	(5957)	
- (Запослени у правним лицима и предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих)	(2097)	
Пољопривреда, шумарство, рибарство	165	1,9
Рударство	0	0
Прерађивачка индустрија	2046	23,1
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	54	0,6
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	138	1,6
Грађевинарство	582	6,6
Трговина на велико и мало, поправка моторних возила	1390	15,7
Саобраћа и складиштење	367	4,1
Услуге смештаја и исхране	214	2,4
Информисање и комуникације	88	1,0
Финансијске делатности и делатност осигурања	85	1,0
Пословање некретнинама	2	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	354	4,0
Административне и помоћне услужне делатности	116	1,3
Државна управа и обавезно социјално осигурање	406	4,6
Образовање	695	7,8
Здравствена и социјална заштита	1058	11,9
Уметност, забава и рекреација	120	1,4
Остале услужне делатности	173	2,0
Регистровани индивидуални пољопривредници		
Регистровани индивидуални пољопривредници	800	9,0

Туризам. Туризам као привредна грана је још увек на недовољно развијеном нивоу, иако за њен развој постоје значајни природни и антропогени туристички мотиви као што су: речни токови Јасенице и Кубршнице, 4 вештачка језера (Кудреч 1 и 2, Влашкодолско, Пиносавско), извори минералне воде (Кисељак), шумски комплекс Микуља, спортски аеродром на Рудинама, културно-историјско наслеђе и др.

Најзначајнији је лековити извор минералне воде Кисељак. Извори минералне воде постоје у Водицама и Церовцу.

Комплекс *Паланачки Кисељак* је тренутно у јако лошем стању. Од постојећих здравствених капацитета у функцији није комплетан хидро блок и сауна и то од 1995. године док је остала опрема недовољна и застарела. Посећеност комплекса у циљу коришћења здравствених услуга је углавном од стране локалног становништва. Најстарији објект у овом комплексу, зграда бившег ресторана Парк, изграђена 1911.године као потенцијални туристички локалитет не задовољава стандарде историјског објекта.

Микуља је шумски комплекс удаљен 2,5 км од града на надморској висини од 170- 200m. У средишту шуме налази се извор који су паланачки ловци каптирали и изградили чесму. У близини је и Дечје одмаралиште и Дом ловачког друштва са рестораном Јелен. Цео комплекс је био ловни резерват у којем се гаје срне и друга ситна и крупна дивљач, а последњих година је

изражена бесправна сеча шуме јер је предузеће које је газдовало шумом у стечају. Објекти који су некада служили за рекреативну наставу основаца су неупотребљиви, а спортски терени неопходни за рекреацију су ван функције.

ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Саобраћај. Општина Смедеревска Паланка има повољан саобраћајни положај и развијену мрежу путева - од административног центра Републике Смедеревска Паланка је удаљена око 80 km, а од коридора 10 ваздушним путем свега 8 km. Са суседним општинама везе се остварују мрежом држаних путева II реда, док је са аутопутем Београд – Ниш повезана преко искључења код Младеновца (удаљеност 41 km), Колара (27 km) чиме су повезана и два велика сеоска насеља Азања и Селевац, Пожаревац (25 km) преко Михајловца, као и искључењем код Велике Плане (12 km).

Територијом Општине не пролазе трасе државних путева I реда. Према званичној статистици за 2020.годину укупна дужина путева на територији општине 200,39km, од тога са савременим коловозом 185,19km. Од укупне дужине путева државним путевима II реда припада 81,19km (сви су са савременим коловозним застором), док општинским путевима припада 119,2km (од тога са савременим застором 104km). Превоз људи и робе се обавља друмским и железничким саобраћајем. Поред њих заступљен је и ваздушни саобраћај али само у спортске сврхе.

Окосницу друмских веза чине следећи државни путеви:

- државни пут IIA реда бр. 147: Липовачка шума – Барајево – Дучина – Младеновац – Смедеревска Паланка – Велика Плана – Жабари - Петровац на Млави – Кучево, који се Општином пружа у дужини од око 24,2 km (део деонице 14709 и целе деонице 14710 и 14711);
- државни пут IIA реда бр.156: Раља – Смедеревска Паланка – Наталинци, који се Општином пружа у дужини од 25,7 km (делови деоница 15601o1 и 15603);
- државни пут IIB реда бр.352: веза са државним путем 153 - Колари – Селевац – Смедеревска Паланка, који се Општином пружа у дужини од 20,6 km (цела деоница 35203 и део деонице 35202);
- државни пут IIB реда бр. 353: Младеновац – Велика Крсна – Селевац, који се Општином пружа у дужини од 3,6 km (део деонице 35301);
- државни пут IIB реда бр.354: Смедеревска Паланка - Крњево, који се Општином пружа у дужини од 3,2 km (део деонице 35401);
- државни пут IIB реда бр.370): веза са државним путем 147 – Бошњане - Адровац, који се Општином (води границом Општине) пружа у дужини од 7,4 km (део деонице 37001);

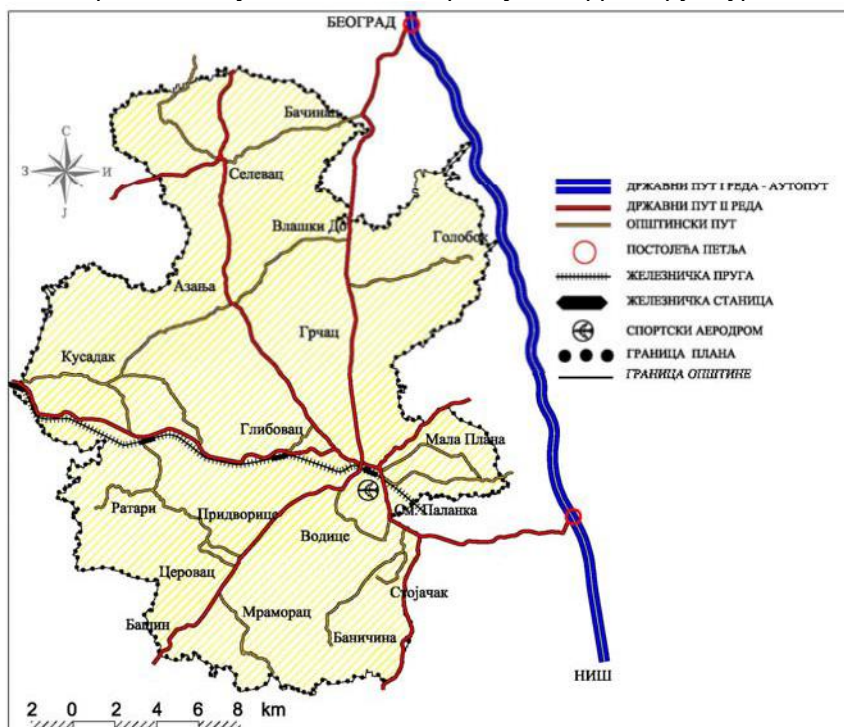
Већина државних путева на територији Општине се спајају у самом центру Смедеревске Паланке, чинећи примарну мрежу саобраћајница. Мрежа путева за транзитни и локални теретни саобраћај није издиференцирана, што изазива мешање саобраћаја различите структуре са значајним последицама на безбедност, ефикасност, животну средину и кретање путничких аутомобила и јавног превоза, односно људи. Општинска путна мрежа, која има улогу повезивања насеља са центром Општине и са путном мрежом вишег ранга, је разграната и углавном се по положају траса налази на коридорима саобраћајних захтева. Поједине деонице општинских путева су још увек нису са савременим коловозом или су у изградњи.

Територијом Општине пролази магистрална електрифицирана пруга нормалног колосека Београд – Младеновац – Велика Плана у дужини од 21,3 km на којој су лоциране четири железничке станице: Паланка, Глибовац, Кусадак и Ковачевац. Могућности железнице су у минималној мери искоришћене у сврхе локалног и приградског саобраћаја, због генералног стања железничког система у Републици, постојању развијеног приградског аутобуског превоза и веома заступљеном индивидуалном саобраћају. У унутрашњем даљинском саобраћају ситуација је боља, па железнички саобраћај може да конкурише друмском.

Локални, као и међуградски јавни саобраћај се воде трасама државних путева II реда, а самим тим и кроз центар града. Као најзначајнији аутобуски превозник истиче се СП „Ласта“ које поседује највећи део регистрованих линија у приградском и међуградском саобраћају и једини је стални превозник у градском саобраћају. Аутобуске станице су лоциране у Смедеревској Паланци, Азањи и Селевцу. Њихови капацитети су довољни за достигнути обим аутобуског саобраћаја.

На територији града, на Рудинама, налази се спортски аеродром са травнатом пистом намењен спортском ваздухопловству и падобранству. Овај аеродром је могуће користити и у комерцијалне сврхе у смислу прихвата и отпреме мањих туристичких авиона. У атару села Азања налази се резервни војни аеродром са одговарајућом пистом.

Схема бр. 1: Постојеће стање саобраћајне инфраструктуре

Водопривреда. Организовано водоснабдевање у Општини врши се у општинском центру Смедеревска Паланка и блиским сеоским насељима Мала Плана и Грчац. Сеоска насеља Голобок, Водице и Стојачак имају изграђене сопствене системе водоснабдевања, којима сами управљају. Остала насеља немају организовано снабдевање санитарно исправном водом за пиће и користе локалне водоводе сеоског типа, путем каптирања појединих извора и копаних бунара.

Општински центар Смедеревска Паланка са насељима Малом Планом и Грчац повезани су на постојеће ППВ ЈКП "Водовод", које се снабдева са локалних блиских изворишта "Рудине", "Сингер" и "Булине Воде", као и удаљенијег изворишта "Трновче", које се налази у приобаљу реке Велике Мораве, на територији општине Велика Плана.

На територији општине организовани систем јавне канализације има само Смедеревска Паланка. Постојећа канализациона мрежа је сепарационог типа и обухвата преко 60 % површине насеља. Атмосферска канализација је изграђена само у централној зони града. Мрежа се стално проширује. Већина привредних субјеката у Смедеревској Паланци је прикључено на градску канализацију, али одговарајући предtretман технолошких отпадних вода не постоји (у време израде ППО из 2010.године предtretман је тада имао само један погон "Гоше" - фабрика шинских возила.

Према званичној статистици РЗС на водоводну мрежу је прикључено 11368 домаћинстава док је на канализациону мрежу прикључено 9215 домаћинстава.

Диспозиција канализационе мреже је усклађена са падом терена и усмерена је ка главном реципијенту, реци Кубршници и Јасеници. Систем се састоји из два главна колектора Ø 500 мм и Ø 800 мм, који се пре излива спајају у један од Ø 800 мм, у јужном делу насеља. Отпадне фекалне воде се испуштају непречишћене, без икаквог третмана, у реципијент. Укупна дужина фекалне канализације је преко 50 km. Евакуација отпадних вода у сеоским насељима је посебно проблематична. Употребљене воде се изливају у примитивно изграђене упијајуће септичке јаме, чиме се директно загађују бунари намењени водоснабдевању.

На територији општине Смедеревска Паланка мелиорациони системи су присутни у мањем обиму и ако је потреба за њиховим постојањем евидентна. У долинама Кубршнице, Великог Луга и Јасенице извршена је комасација са одводњавањем унутрашњих вода (укупно око 3200 ha на подручју Општине). Водорегулације су извршене на водотоцима Јасеница, Кубршница, Велики Луг и делом Мали Луг, јер су угрожавали територију својим најчешће пролећним поплавама. У приобађима ових река су делом извршене мелиорације.

Електроенергетска мрежа. Насеља општине Смедеревска Паланка се електричном енергијом снабдевају из три правца следећим преносним далеководима:

- Далековод 158/1 Младеновац – Смедеревска Паланка, напонског нивоа 110 kV;
- Далековод 158/2 Смедеревска Паланка – Велика Плана, напонског нивоа 110 kV; и
- Далековод 1223 Смедерево 3 – Смедеревска Паланка, напонског нивоа 110 kV.

Електричном енергијом општина се снабдева из ТС 110/35 kV Смедеревска Паланка, инсталисане снаге 2 x 31,5 MVA, спољашња и нема могућност проширења, са уграђеним новим трансформаторима 2008. године. Електро енергетски систем општине Смедеревска Паланка је изграђен са могућношћу даљинског управљања и контролисања (МТК систем).

Присутни су напонски нивои су 110 kV, 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу шест ТС 35/10 kV Паланка I, II и III, Азања, Церовац и Селевац (инсталисане снаге 75 MVA), напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се помоћу око 400 ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу. Укупно је изграђено 37,5 km електро мреже напонског нивоа 35 kV, 361,3 km електро мреже напонског нивоа 10 kV и 667,7 km потрошачке мреже.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља. Реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је извршена у највећем делу општине. Капацитети постојећих ТС задовољавају тренутне потребе за електричном енергијом. Такође јавна расвета је урађена у свих 18 насеља.

Кроз општину пролази магистрални гасовод Београд – Ниш, (МГ-08, Ø 610mm), на који је преко одговарајуће ГМРС, повезана Смедеревска Паланка. На већем делу урбане територије Смедеревска Паланка изведен је систем дистрибутивног гасовода, док су само поједина сеоска насеља прикључена на гасовод.

Системи електронских комуникација. Територија општине Смедеревска Паланка је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне и туристичко-рекреативне зоне).

Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља општине, а 7 пошта се, налази у: Смедеревској Паланци (две), Голобоку, Селевцу, Ратарима, Азањи и Кусадаку. Број пошта са шалтерима (19 шалтера) задовољава потребе становништва и нема потребе за објектима овог типа услуге.

На територији општине постоја дигиталне телефонске централе: ЧЦ Смедеревска Паланка 1, ЧЦ Смедеревска Паланка 2, КЦ Глибовац, КЦ Кусадак, КЦ Мала Плана, КЦ Ратари, КЦ Селевац, КЦ Водице, КЦ Грчац, КЦ Азања, КЦ Баничина, КЦ Церовац, КЦ Голобок и КЦ Придворице.

Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко базних станица: Азања- СД07, Смедеревска Паланка-СД04, Смедеревска Паланка-1800 СДХ04, Кусадак- СД15, Селевац-СД16, Голобок-СД28 и Церовац-СД30.

Комунална инфраструктура. Отпад се организовано прикупља из свих насеља и одвози на трансфер станицу у општини Велика Плана а одатле на регионалну депонију на територији Града јагодина. Све раније коришћене локације за нелегално одлагање отпада су затворене и не користе се више.

У свим насељима општине постоји пијачно место, а у Смедеревској Паланци три. У сеоским насељима пијаце су отворене једном недељно, а у општинском центру свакодневно. Заступљене су зелене, сточне и робне пијаце.

Гробља постоје у свим насељима и то су углавном сеоска, класично-архитектонско-традиционалног типа. У појединим насељима има више гробаља. Гробље за угинуле животиње налазило се североисточно од насеља Смедеревска Паланка, поред пута за Крњево. Затворено је када се на истој локацији формирало сметлиште за одлагање комуналног и осталог отпада. Тренутно не постоји гробље за угинуле животиње.

ЗАШТИТА ПРОСТОРА

Заштита животне средине. Постојеће стање квалитета животне средине општине Смедеревска Паланка одређено је низом унутаропштинских (локалних) и регионалних фактора, односно појавама и последицама социоекономског развоја ширег подручја и комплекса постојећих природних услова.

На основу просторно-еколошке диференцијације планског подручја евидентно је да су зоне ширег градског подручја Смедеревске Паланке и атари већих насеља Општине (Кусадак, Азања, Селевац) истовремено и простори у којима повремено долази до нарушавања основних вредности квалитета *ваздуха*.

Загађеност *површинских вода* на подручју Општине главни је еколошки проблем, уз констатацију да су узрочници овако неповољног стања великим делом и привредни и стамбени објекти у суседним општинама (Младеновац, Топола, Велика Плана). На основу мерења Републичког хидрометеоролошког завода Србије, запажа се да су реке Велики Луг (профил: Младеновац) и Јасеница (профил: Орашје) и даље изузетно загађене и да одступају од прописаних класа квалитета вода.

Квалитет *земљишта* није угрожен у значајнијој мери. Значајнији извори загађивања земљишта су сада затворене неуређене депоније и сметлишта комуналног и индустријског отпада (још увек недовољно рекултивисани простори), односно објекти изграђени ван граница грађевинских подручја насеља, на пољопривредном земљишту високих бонитетних класа.

Евакуација *чврстог отпада* и одржавање мањих депонија, тј. санација сметлишта не одвија се на задовољавајућем нивоу, а третман индустријског и опасног отпада не врши се у складу са законском регулативом. РПрикупљање комуналног отпада на подручју Општине врши се редовно и отпад се одвози на трансфер станицу на територији општине Велика Плана а одатле на регионалну депонију на територији Јагодине. Некадашња депонија „Рамњак“ се више не користи.

У погледу угрожености простора од дејстава *елементарних непогода и удеса* (акцидената) основне опасности прете од појаве великих вода, односно плављења речних токова околних пољопривредних и изграђених површина (током 1999. и 2014. године дошло је до изливања свих речних токова на подручју Доње Јасенице, посебно су биле угрожени алувиони река Велики Луг, Јасенице и Кубршнице), односно појаве пожара (пожари на бензинским станицама и складиштима нафтних деривата, индустријски пожари, итд.), града, суше (у 2007. години у

Смедеревској Паланци забележена највећа дневна температура од 44,9 °C) и земљотреса (очекивани могући интензитет земљотреса износи до 8° MCS скале).

Заштита природних добара и предела. Шума „Микуља“ је подручје које располаже пејзажним и природним вредностима и као таква је валоризована и заштићена а за исту је урађен и посебна План детаљне регулација који је обухватио и туристички развојни аспект ове зоне.

Заштита непокретних културних добара. На подручју општине Смедеревска Паланка налазе се разноврсна културна добра која потичу од периода праисторије (старост појединих археолошких локалитета износи преко пет хиљада година), па све до наших дана. Према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, на планском подручју регистрована су 2 непокретна културна добра од великог значаја (црква брвнара у Смедеревској Паланци и црква брвнара св. Тројице у Селевцу) и 6 културних добара у врсти споменика културе (цркве у Смедеревској Паланци, Азањи, Селевцу, Баничини и Голобоку).

Културна добра која уживају статус претходне заштите (евидентирана културна добра) су бројни објекти сакралне архитектуре, објекти народног градитељства, гробља и појединачни споменици и археолошки локалитети.

3.3. СИНТЕЗНИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Пољопривреди припада доминантно место у структури привреде подручја Просторног плана. Ресурс није оптимално искоришћен.

Стање **државних шума** је задовољавајуће, сврставају се у групу квалитетних шума. У приватном сектору, перспективу развоја пружа висок проценат изданаčkih шума.

Постоји латентна угроженост квалитета **вода** за пиће (неконтролисаним упуштањем отпадних вода) и изразита је потреба за заштитом подручја од ерозије и бујица.

Степен резерви **минералних сировина** није посебно велики, а експлоатација се врши у мањем обиму.

Изворни бонитет **лековитих фактора бање** је у значајној мери очуван.

Обновљиве изворе енергије треба детаљније истражити. Обновљива енергија се обнавља приближно истом брзином којом се и експлоатише, па се планско коришћење мора заснивати на резултатима и закључцима истраживања капацитета, а нарочито на захтевима и прописима из области заштите животне средине и природних ресурса.

Створени ресурси претежно нису усаглашавани са потребама очувања животне средине по обиму, квалитету или начину коришћења.

Достигнути ниво развијености **јавних служби** је у погледу капацитета и просторног размештаја задовољавајући и прилагођен потребама становништва, а у погледу функционалности није.

Туристички развој треба просторно усмеравати у погледу улагања у обнављање и допуну туристичке инфраструктуре, израде програма развоја и едукације кадрова.

Оцењује се да стање саобраћајне мреже, може бити ослонац за даљи развој подручја. Регионалне везе треба уредити: изместити деонице из уже зоне насеља, по потреби реконструисати деонице потребне за повезивање са другим општинама. Локалну мрежу треба технички опремити и изградити недостајуће деонице.

Код **електроенергетских** мрежа и објеката оцењује се да је капацитет задовољавајући.

Капацитети централа углавном задовољавају потребе за **телефонским** прикључцима насеља са својих конзумних подручја. Подручје Просторног плана није потпуно покривено сигнализационим мобилне телефоније.

Обезбеђење топлотне енергије се углавном врши из индивидуалних ложишта, а као енергент се користи чврсто гориво (дрва и угаљ) или електрична енергија и преко локалних котларница са енергентима мазут или угаљ, што доводи до процеса девастације простора преко сече шума или загађења простора од емисије штетних материја приликом сагоревања наведених енергената. Дистрибутивна гасоводна инфраструктура се константно шири како на урбаном тако и

на руралном подручју што се оцењује као повољно с обзиром да је гас еколошки прихватљивије гориво него друга претходно наведена фосилна горива.

Оцењује се да је коришћење **расположивих природних ресурса** у границама одрживости.

Природне и пејзажне вредности су очуване.

Заштићена **непокретна културна добра** су у процесу увођења у адекватно коришћење, али је потребно систематски обављати истраживање и рекогносцирање целог планског подручја.

Основни потенцијали, односно снаге и могућности просторног развоја су:

У погледу коришћења природних ресурса:

- повољан географски положај и благо разуђен рељеф;
- богатство квалитетним пољопривредним земљиштем;
- погодни климатски услови; и
- минерални извори.

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- велики удео младог и радно способног становништва;
- могућност даљег развоја секундарног и терцијарног сектора делатности;
- повољност геосаобраћајног положаја насеља општине (деоница железничке пруге Београд – Ниш, мрежа магистралних и регионалних путева, близина развојних коридора 7 и 10), за успостављање интегративних односа на регионалном нивоу;
- иницирани процеси функционалне трансформације насеља, посебно у рубном појасу општинског центра;
- знатна заступљеност великих сеоских насеља (10 насеља преко 1000 становника) са великом густином насељености сеоских атара;
- развијена полифункционална структура градског подручја Смедеревске Паланке;
- спремност локалне самоуправе и становништва за решавање постојећих комуналних, еколошких и стамбених проблема у насељима;
- локалне иницијативе и заинтересованост становништва за развој пољопривреде, туризма, услужних делатности и изградње објеката мале привреде;
- повољност хипсометријских карактеристика атара насеља (90% терена до 200м надморске висине) као основ за унапређење саобраћајне инфраструктуре и изградњу недостајућих објеката комуналне инфраструктуре (канализација насеља, објекти у функцији водоснабдевања, итд.);
- задовољавајућа и релативно густа мрежа објеката јавних служби обавезних садржаја (основно образовање и примарна здравствена заштита);
- савремени Дом здравља у Смедеревској Паланци са „Микробиологијом“;
- Медицином рада и Дечјим и школским диспанзером;
- развијена спортска инфраструктура општинског центра; и
- могућност развоја специфичних видова спортско-рекреативних активности на језеру Кудреч.

У области привреде:

- повољни природни услови за развој савремене пољопривредне производње, здраве хране, мини фарми, специфичних производа, подизање нових плантажа воћа, пластеника и стакленика (за поврће и цвеће);
- традиција бављења пољопривредом;
- значајне површине квалитетног земљишта на коме је могућа интензивна производња воћа, поврћа и других ратарских култура;
- постојећи фонд и квалитет земљишта који омогућавају прехранбену сигурност;
- значајно учешће мешовитих домаћинстава која су, по правилу, отворенија и спремнија за иновације у пољопривреди и другим делатностима;
- концентрација приватног капитала у појединим делатностима са тенденцијом проширења активности и на пољопривреду;
- отворене могућности за ширење предузетништва у свим сферама друштвено-економског живота на селу, од примарне пољопривредне производње и агробизниса, производних услуга и занатства, до отварања приватних ветеринарских станица, сервиса и сл.;
- потенцијали за развој малих и средњих предузећа у руралним подручјима, развој малих производних капацитета који су усклађени са захтевима тржишта и еколошким карактеристикама

средине;

- изразите могућности за јачање веза између пољопривреде и компаративних делатности: туризма, занатско-услугне активности и др.;
- положај – мала просторна удаљеност од Београда, као највећег домаћег потрошачког центра, близина европског коридора 10 и 7;
- изграђени производни и инфраструктурни капацитети (индустрија друмских и шинских возила, пољопривредне механизације, грађевинских машина, пловних објеката, машина за обраду метала, пластичних маса и гуме, хидроенергетских објеката у ливницама и железарама);
- квалификована радна снага за рад у најсложенијим пословима металопрерађивачке индустрије, развијено флаширање минералне воде;
- развијена производња воћних сокова и сирупа;
- могућност ширења и унапређења технолошких процеса већ постојећих прерађивачких капацитета за воће и поврће, али и изградња нових;
- отворене могућности за ширење предузетништва, од примарне пољопривредне производње и агробизниса, здраве хране, производних услуга и занатства, до отварања приватних мини фарми специфичних производа, подизање нових плантажа воћа, пластеника и стакленика (за поврће и цвеће), информатичких сервиса и сл.;
- оформљене зоне унапређеног пословања (трговачко-пословне зоне);
- могућност реструктурирања постојећих индустријско-пољопривредног комплекса у савремене привредно-радне зоне;
- традиција у свим областима занатства;
- могућност да се путем вертикалног и хоризонталног повезивања различитих привредних делатности подстакне и унапреди привредни развој на локалном и регионалном нивоу;
- вишемиллионско тржиште у блиском окружењу;
- повољни услови за развој малих и средњих предузећа у руралним подручјима, развој малих производних капацитета који су усклађени са захтевима тржишта и еколошким карактеристикама средине;
- комплекс „Паланачки Кисељак” који обухвата Парк Кисељак, болницу Стефан Високи, шуму Микуља и језеро Кудреч;
- амбијенталне целине у сеоским подручјима за развој излетничког, рекреативно-боравишног и сеоског туризма; и
- шума Микуља као туристички и спортско-рекреативни центар.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- близина и добра повезаност са коридором 10, која ће се побољшати реализацијом новог прикључка преко Лозовика;
- добро развијена путна мрежа (изнад просека Републике Србије);
- коридор магистралне електрифициране железничке пруге Београд – Велика Плана са станицама у насељу Кусадак и Смедеревској Паланци;
- могућност модернизације постојећег аеродрома на локалитету „Рудине“;
- благо заталасане површи пружају услове за организовање бициклистичког саобраћаја;
- могућност организованог система водоснабдевања на Млавско-моравски регионални систем;
- могућност изградње просторно-функционалних канализационих система по насељима са одговарајућим постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ);
- развијена и модернизована електроенергетска мрежа;
- могућност сукцесивног прикључивања сеоских домаћинстава и производних погона на гасоводни систем; и
- покривеност целокупног планског подручја телекомуникационом мрежом.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- релативно очуван квалитет ваздуха;
- одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја у атмосферу;
- низак ниво комуналне буке;
- започете активности организованог прикупљања и одлагања комуналног отпада, односно уређивања општинске депоније „Рамњак” и санитарне депоније „Губераш“;
- задовољавајући ниво санитарне заштите главних водоизворишта градског подручја;

- природно очувани предели представљају посебан потенцијал за развој разноврсних видова туризма који неће допринети нарушавању основних екосистемских карактеристика ових целина, нпр. излетничко-рекреативног (шума Микуља и Кудречко језеро), бањског („Паланачки кисељак“), излетничког и боровишно-рекреативног (Влашкодолско језеро) и спортско-риболовног (Пиносавско језеро), итд.;

- релативно добра саобраћајна повезаност предеоних целина са насељеним местима;
- задовољајућа очуваност квалитативних карактеристика природних целина;
- очуваност изворишта термоминералних вода; и
- могућност развоја културно-манифестационог и излетничког туризма на утврђеним археолошким локалитетима и осталим евидентираним непокретним културним добрима.

Основна ограничења, односно претње и слабости будућег просторног развоја су:

У погледу коришћења природних ресурса:

- недовољан проценат површина под шумама;
- недовољна истраженост и неискоришћеност подземних минералних и термоминералних вода;
- турсност подручја;
- могућност плављења плодног пољопривредног земљишта;

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- неповољна старосна структура;
- негативан природни прираштај;
- неповољна образовна структура;
- непланско коришћење простора, тј. нерационално коришћење грађевинског земљишта на рачун заузимања најплоднијих пољопривредних површина, посебно у приградским зонама општинског центра и дуж главних саобраћајних праваца;
- неповољне демографске тенденције у већини сеоских насеља (велики број радника – дневних миграната, велики проценат старијег становништва преко 60 година, депопулација сеоских насеља, велики удео становништва запосленог у примарном сектору делатности, итд.);
- недовољна развијеност услужних делатности и објеката јавних служби у већини сеоских насеља;
- недовољна диверзификованост привредне структуре сеоских насеља проузрокује стагнацију функцијске трансформације и монофункционалну структуру насеља;
- недовољна опремљеност школског простора, укључујући спортске терене и физкултурне сале, кухиње, рачунарске учионице и кабинете;
- низак ниво комуналне опремљености у највећем броју сеоских насеља, посебно када су у питању обавезне установе јавних служби - основно образовање и примарна здравствена заштита;
- многи објекти из области културе нису у функцији, неадекватни простори са застарелом опремом;
- недостатак предшколских установа и у граду и у сеоским насељима;
- застарелост објеката Опште болнице „Стефан Високи“ и Центра за физикалну медицину и рехабилитацију; и
- недостатак апотека и специјалистичких служби у здравственим станицама и амбулантама.

У области привреде:

- висок степен зависности пољопривреде од наводњавања и одводњавања у вегетационом периоду;
- интензивирање пољопривредне производње ограничено недостатком радне снаге који је посебно изражен у пољопривредним сезонским радним шпичевима;
- бројна пољопривредна домаћинства без наследника;
- ограничене могућности запошљавања у непољопривредним делатностима;
- неиницијативност становника у већини руралних простора;
- недовољан број комерцијалних пољопривредних газдинстава;
- уситњеност поседа;
- низак производни ефекат на многим газдинствима;

- застарелост пољопривредне механизације;
- успорена и недовољно ефикасна приватизација и непостојање јасних власничких права;
- изузетно низак степен развијености пољопривредне инфраструктуре (физичке, социјалне, привредне);
- недостатак складишног простора (силоси, подна складишта, сушаре, хладњаче и сл.);
- непостојање самоорганизовања пољопривредних произвођача у задруге и/или професионалне асоцијације;
- монофункционална структура привреде у којој доминира металопрерађивачки комплекс и поларизација становништва и привредних активности, посебно слаба дисперзија капацитета прерађивачке индустрије изван центра насеља;
- непостојање јачих производних и услужних центара у мрежи руралних насеља, који би прерасли у мање привредно – радне зоне;
- успорени процеси власничке, организационе и технолошке трансформације привреде, неефикасно решавање имовинско-правних односа и др.;
- недовољан број успешних МСП из сектора прерађивачке индустрије и велика зависност од фабрике "Гоша";
- недостатак савремених технологија;
- неусклађеност производње са савременим тенденцијама;
- неадекватан развој приватног предузетништва;
- неодржавање комплекса «Паланачки Кисељак» и недовољан смештајни капацитет;
- неуређеност и недовољна искоришћеност вештачких језера, нарочито језера Кудреч;
- недостатак спортско-рекреативних садржаја;
- недостатак адекватних туристичких капацитета;
- недостатак ловних објеката у ловишту (чека, узгајалишта, хранилишта и сл.);
- недостатак пешачких стаза (у шумском комплексу Микуља); и
- недовољна маркетиншка и промотивна кампања туристичких потенцијала на тржишту.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- Недостатак путева са савременим коловозом, поготово у категорији општинских и некатегорисаних путева;
- одвијање транзитног саобраћаја кроз урбано подручје општинског центра;
- низак проценат коришћења железничког саобраћаја у сврхама локалних путовања;
- недовољна технолошка опремљеност спортског аеродрома на Рудинама;
- бунари изворишта "Трновче" су изграђени у небрањеном подручју, које се делимично плави при високим водама реке Велике Мораве;
- чести кварови и велики губици у водоводном систему;
- велики број становника нема организовано водоснабдевање из санитарно- хигијенских система;
- непостојање канализационе мреже на највећем делу подручја Општине;
- постојећи електроенергетски капацитети не могу задовољити будуће потребе корисника насеља Смедеревска Паланка; и
- расположиви капацитет аутоматских телефонских централа не задовољава потребе у појединим сеоским насељима.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- незадовољавајући ниво квалитета вода главних речних токова (Велики Луг, Јасеница, Кубршница);
- упуштање непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода у природне реципијенте;
- велики број нехигијенских сметлишта у сеоским насељима;
- опасност од загађивања земљишта прекомерном употребом агрохемијских средстава у пољопривреди;
- перманентна опасност од појаве поплавних таласа и могућности хаваријских акцидената и удеса на железничкој прузи, магистралним и регионалним путевима ужег и ширег подручја;
- близина индустријске зоне парку „Паланачког кисељака“;
- нелегална сеча шумских стабала;
- експлоатација песка и већи број мањих сметлишта на ободу и у оквиру шумског комплекса

Микуља;

- физичка деградација културних споменика; и
- недовољна медијска промоција културно-историјских добара од стране локалних медија.

3. ВИЗИЈА, ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ И ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Визија просторног развоја је да, на планском хоризонту, планско подручје буде простор остварења равномерног и уравнотеженог мултифункционалног развоја, са оживљеним и одрживим економским развојем (а потом и економским растом) заснованим на локалним ресурсима и новим технологијама у условима конкурентности; подручје постигнуте значајне социјалне стабилности, атрактивности за живот и рад и инвестирање, достигнутих циљних нивоа енергетске ефикасности, саобраћајне приступачности и опремљености комуналном инфраструктуром; простор квалитетне животне средине очуваног изворног бонитета са туризмом успостављеним као једним од основних праваца развоја и да буде функционално интегрисан у окружење.

Принципи просторног развоја су:

- одрживост, као оквир свих сектора развоја, као генерални принцип;
- територијална кохезија, као основни принцип социо-економског развоја;
- јачање конкурентности кроз функционално профилисање овог руралног подручја и функционална специјализација заснована на компаративним предностима;
- формирање и јачање општинске мреже насеља, као принцип обезбеђења комплементарних функција;
- приступачност информацијама;
- саобраћајна доступност просторних потенцијала;
- формирање културног идентитета и просторне препознатљивости;
- принцип стриктног поштовања заштите јавног интереса, јавних добара и јавног простора;
- принцип функционалног повезивања општине са другим локалним јединицама на регионалном, међурегионалном, државном и међународном нивоу.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ППО

Општи циљ израде Просторног плана је дефинисање планског основа за организацију, уређење, коришћење и заштиту простора општине Смедеревска Паланка, који треба да допринесе плански организованом активирању просторних потенцијала Општине уз уважавање економских могућности и сагласно принципима очувања животне средине. Све ово треба да допринесе стварању просторних услова за одрживи развој општине Смедеревска Паланка, уз заштиту и очување, унапређење и коришћење природних вредности и културних добара, развој привреде, посебно туризма и функционалну интеграцију Општине у шире окружење.

Према основним карактеристикама простора општине Смедеревска Паланка, као и на основу обавеза и смерница из планских докумената вишег реда, општи циљ израде Просторног плана је разрађен кроз неколико **специфичних посебних циљева**, и то:

- обезбеђење услова за равномерни просторни развој Општине, првенствено кроз оптимално активирање свих потенцијала и планско стимулисање недовољно развијених делова;
- ублажавање депопулације руралног подручја, уз заустављање интензивних дневних миграција локалног становништва ка центрима у ближем и даљем окружењу;
- стварање услова за формирање профитабилних привредно-радних зона, опремљених неопходном комуналном инфраструктуром ради подстицања унапређења локалне економије уз поштовање основних еколошких принципа;
- дефинисање планског оквира за усмеравање и контролисано ширење грађевинског земљишта;
- валоризација геосаобраћајног положаја Општине (близина аутопута Београд-Ниш, регионални путеви, железничка пруга, долина река Јасенице и Кубршнице) уз успостављање интегративних просторно-функцијских веза и односа са главним полом

- развоја Подунавског округа (Смедерево) и агломерацијским подручјем Београда, као центром државног значаја;
- подстицање даљег развоја пољопривредне производње и побољшање социоекономских услова живљења становништва у руралним подручјима;
 - заштита и одрживо коришћење природних и културно-историјских вредности уз развој излетничког, рекреативног, транзитног и бањског туризма (комплекс „Паланачки кисељак“);
 - дефинисање планских решења тако да се Просторни план примењује непосредно, тј. дефинисање правила изградње и уређења простора за подручја за која није предвиђена израда урбанистичких планова;
 - спровођење стратешке процене утицаја планских решења на животну средину (израда и усвајање Извештаја о стратешкој процени утицаја), уз дефинисање и примену мера заштите животне средине и повећање њеног квалитета.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Општи циљеви просторног развоја у границама обухвата Просторног плана проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу.

Са становишта Србије, али и локалне заједнице од основног је интереса ублажавање и заустављање исељавања, уз подстицање наталитета, становништва са ове територије, а с друге стране, ублажавање заостајања за развијенијим деловима Републике у функцији равномернијег и уједначенијег развоја.

Локално изражени интереси се у најкраћем могу исказати у распону од подизања нивоа животног стандарда, жеље за бољим радним местима и обезбеђењем економске сигурности становништва, све до потребе да простор општине буде боље и равномерније опремљен разним садржајима.

Општи циљеви просторног развоја Општине су:

1. постизање функционалне и развојне целовитости планског подручја;
2. конкурентност и приступачност планског подручја заснована на људским, природним и створеним потенцијалима, а подржана од државе;
3. унапређење животне средине засновано на одрживом коришћењу природних ресурса;
4. одрживо коришћење природних вредности и културног наслеђа и предела, под утврђеним условима њихове заштите;
5. осавремењивање идентитета бањског места (Бања паланачки Кисељак, првенствено) и одрживо коришћење лековитог фактора као услова за функционисање бање;
6. просторно-функционална унутаррегионална и шира интегрисаност;
7. искоришћење водног потенцијала планског подручја за решавање проблема водоснабдевања и одрживог мултифункционалног развоја подручја Општине.

Циљеви и интереси (и републички и локални) могу бити реализовани само у ситуацији где ће општи услови живљења бити побољшани а изгледи на просперитет обезбеђени. То значи, пре свега: јачање материјалне основе општине, привредни развој и пораст запослености, побољшање економске позиције Смедеревске Паланке у Србији кроз развој оних привредних грана са којима Општина може супериорно да конкурише на домаћем и иностраном тржишту. У просторном смислу: усаглашавање начина коришћења природних ресурса са потенцијалима природне средине и потребама њене заштите, као и рационална територијална интеграција привредних, стамбених, саобраћајних и других активности, уз уважавање: критеријума коришћења и заштите основних карактеристика природног предела, пољопривредног и шумског земљишта и минималних укупних друштвених трошкова развоја, с једне, и потреба социјалног и економског развоја, с друге стране.

Ово подразумева:

- рационално и ефикасно коришћење развојних потенцијала уз осавремењавање производних процеса и развој до сада недовољно активираних потенцијала, а нарочито развој мањих погона прехрамбене прерађивачке производње, развој погона експлоатације минералних сировина (првенствено камена);
- подстицање развоја пољопривреде, која на овом подручју има велике могућности, са

оријентацијом на производњу биолошки вредније хране;

- подстицање развоја туризма на бази природних и створених потенцијала, традиције и специфичности овог краја (традиционално гостољубиво становништво и традиција у пружању услуга бањског туризма, излетишта и ловних подручја, манифестација, итд.) ;
- формирање интегрисане мреже насеља са јасно дефинисаним центрима заједница насеља,
- стимулисање развоја оних села са развојним потенцијалима;
- унапређење саобраћајне и других видова инфраструктуре,
- у области друштвених активности, задовољење основних потреба становника и побољшаног квалитета живота.
- одрживи развој читаве територије, којим ће се обезбедити рационално и осмишљено газдовање ресурсима и потенцијалима и очување вредности природне и створене средине, природних реткости и културно – историјске баштине.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА

У погледу заштите и коришћења **природних ресурса**, циљеви су:

- коришћење пољопривредног земљишта у смислу интензивне пољопривредне производње уз ограничену и контролисану примену агрохемијских средстава;
- очување и заштита пољопривредног земљишта високих бонитетних класа од свих облика деградација - загађивања, поплава и ерозије, а посебно од претварања у друге намене, тј. непродуктивно земљиште;
- спречавање негативних утицаја пољопривредне производње на животну средину;
- заштита и унапређење режима вода, а на бујичним токовима ублажавање поплавног таласа ретензијама вишенаменског карактера;
- посебна и потпуна заштита изворишта водоснабдевања - очување и заштита ресурса питке воде, посебно у зони водоизворишта у алувиону реке Велике Мораве;
- успостављање зона заштите изворишта водоснабдевања (односно простора на коме се захвата вода), појаса санитарне и техничке заштите око водозахватних органа, пратећих објеката и главног довода сирове воде и дефинисање режима организације, уређења и коришћења тих зона и појаса;
- очување и заштита постојећих шума, као и коришћење шумског комплекса „Микуља“ за развој различитих видова туризма (спортско-рекреативни, ловни, излетнички и др.);
- очување и рационално коришћење извора минералне воде „Паланачки кисељак“;
- коришћење шума за потребе заштите од ерозије и спирања тла; и
- регулисање нивоа површинских вода изградњом недостајуће водопривредне инфраструктуре;
- унапређење заштите од поплава, ерозије и бујица и других видова штетног дејства вода и заустављање и спречавање даље деградације пољопривредног земљишта, било плављењем било спирањем горњег слоја са пољопривредних површина.
- стварање услова за увођење актуелних обновљивих извора енергије за које подручје има потенцијала - ефикасно коришћење сопствених потенцијала у производњи енергије и утврђивање базе података о свим обновљивим изворима и њиховим потенцијалима и активностима у којима би могли бити коришћени (локална распрострањеност, произвођачи, корисници итд).

У развоју **мреже насеља и јавних служби**, циљеви су:

- јачање функцијских карактеристика Смедеревске Паланке као субрегионалног центра Подунавског округа;
- организација и конципирање мреже насеља према моделу „концентрисане дисперзије развоја“, односно даљем развијању општинског центра као пола развоја Општине, паралелно са унапређењем и развојем осталих насеља, пре свега субопштинских центара (Кусадак, Селевац, Азања);
- формирање центара заједнице насеља и њихово интегралније повезивање са општинским центрима и заједницама насеља у општинама Смедерево, Младеновац и Велика Плана;
- унапређење објеката јавних служби и комуналне инфраструктуре у сеоским

насељима;

- иницирање диверзификације привредне структуре у насељима аграрног карактера и формирање већег броја домаћинстава са мешовитим изворима прихода (обједињавање или приближавање места рада и места становања);
- ефикасније саобраћајно повезивање између појединих насеља општине (Ратари-Кусадак, Азања-Голобок, Баничина-Смедеревска Паланка и др.), односно целог општинског подручја према Коридору 10 (планирана петља „Смедеревска Паланка“);
- подизање нивоа квалитета јавних служби у свим насељима, адаптацијом и реконструкцијом постојећих објеката или изградњом нових;
- обезбеђивање ефикасније доступности корисника организовањем нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних служби, оснивањем интернатског или приватног смештаја за средњошколце), и/или побољшањем саобраћајница и боље организованог превоза;
- стимулисање приватног сектора на локалном нивоу (пореским олакшицама) који би понудио нове програме у функционисању јавних делатности;
- успостављање равнотеже у пружању услуга становништву општинског средишта и руралних насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби (основне школе и примарна здравствена заштита);
- побољшан квалитет наставе и понуда адекватног и модерног знања и вештина у складу са савременим средњошколским образовањем;
- увођење комплементарних активности и пратећих садржаја, како би се повећала доступност јавних служби грађанима из удаљених насеља;
- повећање искоришћености изграђених капацитета (вишенаменско коришћење појединих објеката, промена намене слабо искоришћених објеката и сл.);
- прилагођавање програма и организације рада јавних служби специфичним потребама и карактеристикама локалних заједница и интересима грађана;

У развоју **привредних делатности** (пољопривреда, индустрија, привредне зоне, туризам) циљеви су:

- очување пољопривредног земљишта;
- повећање површине квалитетног земљишта по активном пољопривреднику;
- проширење система наводњавања/одводњавања земљишта и заштите од сувишних вода;
- чување животне средине од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње (ђубрива, пестицида, животињског отпада и др.);
- развој пољопривреде и прераде пољопривредних производа на технолошким решењима која ће задовољити критеријуме заштите животне средине;
- финализација пољопривредних производа, односно заокруживање потпуног циклуса пољопривредне производње на селу (од примарне производње до прераде и продаје);
- очување природних, културних и традиционалних вредности руралних простора;
- подстицање преноса власништва над земљом и другим пољопривредним ресурсима (стоком, механизацијом и сл.) са породичних газдинства која губе или немају интерес, за бављење пољопривредом на витална породична газдинства;
- подстицање развоја пољопривредне инфраструктуре – складишта, расхладних простора, дорадних погона, пијаца и сл.;
- подстицање атрактивности пољопривреде и диверзификације руралне економије (сеоског туризма, кућне радиности, трговине, малих и средњих погона и сл.), ради привлачења младог становништва;
- подршка успостављања стабилног система саветодавне пољопривредне службе и унапређење рада ветеринарске службе;
- отварање нових радних места на територији Општине у различитим привредним гранама, али првенствено оним којима погодује саобраћајно-географски положај општине уз главне друмске и железничке правце, као и близина и опремљеност осталим видовима инфраструктуре (нарочито енергетске – гасовод нпр.);
- развој прерађивачке индустрије засноване на локалним сировинским ресурсима, уз

- очување здраве природне средине;
- стварање просторних услова за обликовање савремене структуре привреде у правцу стварања услова за привлачење директних инвестиција, јачања конкурентности и развојно-функционалне интегрисаности;
- смањивање незапослености локалног становништва;
- повећање економске моћи привредно-индустријских капацитета;
- инфраструктурно опремање будућих радних локалитета;
- стварање услова за адекватно коришћење, уређење и заштиту првенствено природних потенцијала кроз развој здравствено-рекреативног туризма као примарног, али и осталих видова туризма: излетничког, спортско- рекреативног, ловног, сеоског и транзитног;
- обједињавање туристичке понуде на нивоу Општине и њено укључивање у регионалну туристичку понуду;
- увођење савремених стандарда квалитета услуга у туристичкој привреди; и
- функционално повезивање туризма са комплементарним делатностима.

У развоју **саобраћаја и инфраструктурних система** циљеви су:

- *на регионалном плану*, искоришћавање предности географског положаја Смедеревске Паланке у односу на Београд и близину мреже европских коридора 10 и 7, путем реализације функционалне и ефикасне саобраћајне инфраструктуре која ће омогућити ефикасно повезивање са европском мрежом путева;
- *на локалном плану*, заустављање даљег пропадања постојеће саобраћајне инфраструктуре и погоршавања услова превоза путника и роба, а са друге стране формирање основе за развој саобраћајног система у будућности;
- формирање ефикасно саобраћајног система у циљу организованог активирања природних и привредних потенцијала Смедеревске Паланке, засновано на принципима одрживог развоја, чиме би се повећала његова привлачност и обезбедили услови за достизање стандарда развијених субрегионалних центара;
- рехабилитација, ревитализација и реконструкција саобраћајне мреже и саобраћајних објеката;
- изналагање алтернативних праваца, како би се транзитни саобраћај (поготово теретни) изместио из центра града;
- усаглашавање и координација свих видова саобраћаја који се сустичу на територији Општине;
- оптимално повезивање свих насеља у Општини са центром Општине;
- формирање робно транспортног центра и његово адекватно повезивање са пољопривредним комплексима и постојећим и планираним токовима роба;
- ревитализација јавног превоза у циљу задовољавања потреба превоза локалног становништва;
- стандардизација и модернизација техничких елемената, сигнализације и режима саобраћаја;
- подизање нивоа услуге и повећање безбедности у саобраћају;
- смањење штетних утицаја саобраћаја на живот и рад људи, као и на животну средину;
- сукцесивна изградња водоводних система у свим насељима Општине, са поузданим свакодневним снабдевањем квалитетном водом за пиће;
- потпуна санитација насеља - развијање целовитог канализационог система са постројењем за шпречишћавање отпадних вода у општинском центру, формирање канализационих система по већим насељима и изградња непропусних санитарно-хигијенских септичких јама за удаљене објекте, по селима;
- коришћење и заштита постојећих водних ресурса, унапређење квалитета вода, повећање водног режима и активне мере заштите од великих унутрашњих и спољашњих вода;
- обезбеђење квалитетне и сигурне снабдевености становника (потрошача) електричном енергијом, одржавање и развијање електроенергетске мреже и
- обезбеђење сигурности и редовности снабдевања привреде и грађана одговарајућим енергентима и подстицање усклађивање рада и развоја енергетских производних система са потребама сектора потрошње енергије - комплетна гасификација на

- планском подручју;
- повећање енергетске ефикасности применом стандарда, економских инструмената и организационих мера;
- просторно и функционално ширење телекомуникационих мрежа и услуга и изградња одговарајућег броја базних радио-станица мобилне телефоније;
- управљање комуналним отпадом у складу са савременим рељењима и стратегијом и програмом на државном и регионалном нивоу, а са мотом „што више рециклирати и најмање одложити на санитарно-хигијенску депонију (користити услуге рециклажних дворишта, центара и сл.), а истовремено подићи комуналну хигијену и сервисе на виши организациони и вредносни ниво“.

У погледу заштите животне средине, заштите и коришћења природних добара и непокретних културних добара, циљеви су:

- обезбеђивање квалитетне животне средине (чист ваздух, обезбеђивање довољних количина квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, рекреација и производња; очуваност пољопривредног земљишта, екосистемска и биолошка разноврсност, обезбеђивање здравствено безбедне хране, уређеност насеља и др.);
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих и делимично обновљивих ресурса; повећање степена рециклирања отпада; безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада, као и санација еколошких и "просторних" последица експлоатације сировина;
- заустављање даље деградације природне средине (вода, ваздух, земљиште, вегетација и др.);
- превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја;
- увођење и примена искључиво еколошки повољних технологија, садржаја и активности;
- заштита од неконтролисане сече шума;
- заштита од ерозије;
- обезбеђење и очување предвиђене класе вода у водотоковима;
- заштита водних ресурса на подручју општине, а посебно најзначајних изворишта водоснабдевања градског подручја (Рудине, Сингер, Булине Воде и друга локална изворишта, а по потреби и Трновче у Великој Плани) и побољшања квалитета површинских водотокова у складу са захтеваном класом;
- заштита и очување квалитета ваздуха, посебно на ширем градском подручју, дуж главних саобраћајница, и у околини мањих радних зона и пољопривредних објеката (сточне фарме);
- заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене агрохемиката у пољопривреди;
- управљање отпадом на еколошким основама, у складу са циљема који су дефинисани Националном стратегијом управљања отпадом (санација и рекултивација постојећих сметлишта, решавање проблема прикупљања и одлагања отпада у сеоским насељима);
- обезбеђење примене принципа предострожности за све активности које у планском периоду могу имати повећан степен еколошког ризика, применом система процене утицаја изградње објеката на животну средину пре доношења инвестиционих одлука о развоју и изградњи саобраћајних коридора, индустријских објеката и сл.;
- заштита природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика, односно очување природних предела посебне вредности и значаја, угрожених и ретких биљних и животињских врста, као и одржавање биодиверзитета и равнотеже очуваних и нарушених екосистема;
- очување биодиверзитета подручја;
- очување и пажљиво коришћење локалитета под шумским комплексима (јужни део општине - атари насеља Церовац, Баничина, Мраморац);
- адекватна презентација и укључивање природних вредности у програме туристичког развоја;
- спровођење интегралне заштите непокретних културних добара које обухвата и природно очуване просторе у непосредној околини културних добара;

- стављање под заштиту евидентираних културних добара (добра у режиму претходне заштите);
- спровођење стриктне заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисане изградње, који би могли да угрозе сам локалитет и непосредну околину добра (споменика);
- формирање стручне службе при општини која би у сарадњи са Регионалним заводом за заштиту споменика културе из Смедерева водила бригу о управљању културним наслеђем на територији општине.
- заштита од неконтролисане градње (посебно викенд - објеката); прилагођавање свих врста изградње условима заштите;
- увођење еколошког мониторинга (омогућиће се контрола ваздуха, воде, земљишта, као и заштита од разних штетних утицаја);
- базирање свих одлука о инвестиционом улагању на концепту одрживаног развоја.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

ЗАКОНСКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним Законом о планирању и изградњи и другом законодавном регулативом.

Концептуални оквир планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја заснива се на одрживом развоју општине Смедеревска Паланка и Републике Србије. До скора важећи Просторни план из 2010.године потребно је сагледати са аспекта његове досадашње реализације, актуелизовати планска решења услед објективних разлога до којих се дошло усвајањем и реализацијом планске документације вишег реда, као и због реализације објеката предвиђених техничком документацијом (првенствено за инфраструктурне објекте републичког и регионалног значаја), односно ППО је потребно усагласити са планским решењима планова вишег реда.

Теренским истраживањима за потребе израде урбанистичко-техничке документације, као и приликом спровођења, нарочито у делу обухвата грађевинског земљишта утврђено је да је потребно усаглашавање и кориговање намена површина, првенствено грађевинског земљишта у складу са актуелним стањем на терену, као и да је потребно преиспитивање локација привредних објеката и пратећих садржаја. Коначно, израда новог ППО је потребна и ради усаглашавања са новом законодавном регулативом и то са члановима 20. и 20а - Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/2019-др.закон и 9/2020 и 52/21) и члановима 6.-11. - Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, "Службени гласник РС", бр. 32/19, а везано за израду уређајних основа за село.

С обзиром да је, због промена у законској регулативи (насталих после усвајања ППО 2010.године), обавезни део Просторног плана јединице локалне самоуправе (општине) сада и уређајна основа (раније шематски приказ уређења) за село, иста ће садржати: 1) границу просторног обухвата; 2) детаљну поделу подручја на просторне целине у односу на њихову намену; 3) приказ грађевинског подручја (катастарских парцела); 4) приказ површина јавне намене; 5) регулацију и нивелацију; 6) правила уређења и грађења по просторним целинама; 7) друге детаљне услове коришћења, уређења и заштите простора и објеката. Графичким приказом уређајних основа за села, приказће се: грађевинско подручје и планирано ширење грађевинског подручја и правци и коридори за јавне саобраћајне површине, а према расположивости подлога и података, графички приказ може да садржи и основну планирану намену простора, планирано уређење и изградњу јавних објеката, правце и коридоре за комуналну и другу инфраструктуру и поделу на зоне и целине за која важе иста правила грађења. Графички прикази уређајних основа за села израдиће се на расположивим подлогама у одговарајућој размери и детаљности, која омогућава издавање локацијских услова, а у складу са законском и подзаконском регулативом.

Постојећи ППО из 2010.године ће се анализирати, како у погледу актуелности планских решења и нивоа њихове реализованости, тако и са аспекта евентуалних законских промена

насталих у међувремену, а Просторни план ће се обавезно усагласити и са плановима вишег реда, који су донети у међувремену или су у процедури доношења.

Поред тога, у зависности од могућности и нивоа техничке документације биће утврђене и друге планске пропозиције заштите, коришћења и уређења простора у складу са режимима заштите и коришћења простора, потреба одбране од елементарних непогода и др, реализације инфраструктуре и др.

Главне активности уређења простора и изградње објеката биће усклађене са режимима коришћења и заштите простора свих врста: заштићене природе и непокретних културних добара, заштитних зона и појасева у којима су утврђени посебни режими коришћења простора и изградње објеката (око инфраструктурних објеката, привредних објеката и сл.). Такође, примарни задатак је и унапређење комуналне опремљености насеља и боље повезаности села на приступну путну мрежу. Усклађеност развоја потенцијално туристичких зона са условима заштите животне средине и природе се намеће као императив при планирању зона намењених туризму.

Изградња ће бити усмерена на руралне и туристичке зоне у окружењу Смедеревске Паланке, уз подизање стандарда живота на селу, подстицање пољопривредне производње (посебно ратарства, воћарства, повртарства, сточарства, пчеларства) и алтернативне сеоске економије. Могућа решења треба тражити у пословном партнерству урбаног становништва и домаћина у селима туристичко атрактивних зона, кроз заједничка улагања заснована на уговору о временском закупу/коришћењу сеоских објеката и старању о заштити и одрживом коришћењу на добробит свих.

Уређење простора и изградња у њему, прецизираће се нацртом Просторног плана, при чему ће се нарочита пажња посветити просторима за које се не планира израда урбанистичких планова, већ ће се уређење простора и изградња објеката обављати према правилима из Просторног плана и уређајним основама за села, у складу са законском регулативом.

ОКВИРНИ ПРИКАЗ КОНЦЕПЦИЈЕ РАЗВОЈА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Простор општине Смедеревска Паланка треба развијати у складу са принципима одрживог развоја што подразумева организовану планску употребу – коришћење, уређење и заштиту у складу са природним и створеним потенцијалима и ограничењима овог краја.

Планерски приступ и основно опредељење у погледу укупног развоја планског подручја је остварење визије просторног развоја општине Смедеревска Паланка и достизање нивоа и значаја сагледаних у националним и међународним оквирима кроз коришћење компаративних предности подручја и демографску обнову, чему просторни развој треба да допринесе на следећи начин:

- Уклапањем у републички концепт социјалне кохерентности путем развоја полицентричног модела урбанизације и функционалном диференцијацијом насеља. Смедеревска Паланка као центар општине, развијаће функције примарног центра у оквиру општине.

- Омогућавањем еколошке повезаности, уређености и одрживости, путем предлога површина за основне намене простора и за остварење основног правца развоја, као и за укупну заштиту. Главна идеја-водиља је приоритетна заштита пољопривредног земљишта и очување његовог биодиверзитета за производњу хране (првенствено здраве), планско санирање деградираног земљишта, заштита од штетног дејства вода, заштита воде од загађења и неадекватног коришћења, утврђивање грађевинских подручја насељених места, ангажовање алтернативних извора енергије (ветрогенератори, обезбеђење биомасе, енергија сунца), контролисано и одрживо коришћење минералних сировина. Уређењем и заштитом планског подручја омогућиће се туристичка привлачност природних система.

- Одрживим ангажовањем територијалних потенцијала у сврху постизања социјалне кохерентности, еколошке одрживости и националне, (а даље и међународне) конкурентности подручја.

- Омогућавањем стварања концептуалног оквира за коришћење просторних потенцијала Општине интегрисањем планских решења у развојна решења Републике увођењем система управљања просторним развојем и приоритетном заштитом јавних простора.

- Омогућавањем институционалне одговорности за просторни развој Општине, стварањем основа за укључење у општу информациону основу о подацима у простору и информација од интереса за просторни развој, за развијање сервисних функција Општине за дефинисање инструмената за спровођење планских докумената и инструмената за усмеравање активности грађења и уређења простора и за институционализовање форми партнерства јавног и приватног сектора.

Приликом израде Просторног плана:

- Утврдиће се услови и мера за равномеран, уравнотежен и одржив просторни развој општине Смедеревска Паланка,
- Дефинисаће се опис намена простора (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште, укључујући обухват грађевинског подручја) – промена намене пољопривредног и шумског земљишта у грађевинско планирати само изузетно (у случајевима озакоњења објеката, потенцијалних привредно-радних зона и др. када за то постоји целисходно оправдање), а размотриће се могућност умањења постојећег обухвата грађевинског подручја (неизграђене површине у ободним деловима грађевинског подручја које се користе у сврхе пољопривредне производње и сл.),
- Посебно ће се обратити пажња на заштиту, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго),
- Дефинисаће се смернице за развој мреже насеља, дистрибуцију становништва и размештај делатности, обезбеђење потребних капацитета мрежа и објеката инфраструктурних система и јавних служби, обезбеђење саобраћајне, економске, социјалне и других облика интеграције планског подручја и ширег окружења,
- Дефинисаће се мере за заштиту природних и непокретних културних добара и ресурса, очување, заштиту и побољшање услова животне средине,
- Прописаће се споровођење Плана кроз одређивање делова територије општине за које је предвиђена израда урбанистичког плана, утврдиће се правила уређења и правила грађења за делове територије за које није предвиђена израда урбанистичког плана, а урадиће се и уређајне основе за сва сеоска насеља у општини Смедеревска Паланка,

Све напред наведено ће се обавити након извршене детаљне анализе и валоризације постојећег и важећим планским документима планираног стања, као и услова за израду ППО који ће се бривавити од свих релевантних имаоца јавних овлашћења, а све у складу са конкретним потребама на разматраном планском подручју.

Поред наведеног, а у складу са принципима планирања одређеним у члану 4. Одлуке о изради Просторног плана, посебна пажња ће се обратити на:

1) различите облике учешћа јавности у процесу планирања, односно на максимално ангажовање носиоца израде и обрађивача Просторног плана да се кроз партиципацију грађана, заинтересованих субјеката, стручне јавности и др., дође до квалитетних планских решења;

2) подручја у обухвату Просторног плана која су била угрожена поплавама у јулу 1999. и мају 2014. године.

Генерално, основна концепција просторног развоја из ППО донетог 2010.године се задржава, а измене ће бити углавном локално и везане су за усклађивање са касније донетом планском документацијом вишег реда, стратешким и развојним документима са републичког и регионалног нивоа, као и за корекције потребне у графичком и текстуалном смислу, везане за правила изградње и уређења, графичке приказе уређајних основа за села, као и актуелне режиме заштите и коришћења простора.

Подручје општине Смедеревска Паланка се налази у гравитационом (функционалном) подручју Смедерева, као регионалног центра Подунавског округа са гравитационом зоном која покрива територије најмање три општине (Смедерево, Смедеревска Паланка, Велика Плана) у којима опслужује више од 150.000 становника. За Смедеревску Паланку је било предвиђено да се до 2020. године оформи као субрегионални центар са развијеним централним функцијама и гравитационом зоном која обухвата и делове суседних општина. Уколико општина Смедеревска Паланка жели да у будућности оствари жељени ниво центра субрегионалног значаја, свој развој би требало да усмери на неколико циљних капиталних потеза који одражавају стратешку идеју о просторном развоју. Концепција подразумева коришћење компаративних предности Општине и њихов даљи развој (географски положај, саобраћајни положај, плодно земљиште, воде, становништво, мрежу насеља и центара, пољопривреду, привредне потенцијале, туристичке могућности, мрежу социјалних, образовних, културних, спортских и других институција и организација, и квалитетну животну средину.

На основу више критеријума, од којих су најзначајнији развијена саобраћајна инфраструктура (постојећа и планирана), стање и потенцијали развоја привреде и значај великоморавске и

дунавско-савске осовине развоја, Просторним планом Републике Србије су одређена могућа подручја утицаја регионалних центара. Даљи развој функција и веза у регионалном окружењу доминантно ће бити усмерен ка Смедереву као регионалном центру Подунавског округа, уз перспективу даљег јачања функционалних веза према општинама административног подручја града Београда (на западу) и општини Велика Плана (на истоку):

- Северни део општине Смедеревска Паланка (насеља Селевац, Бачинац, Азања, Влашки До и Грчац) има традиционално добро развијену међуопштинску сарадњу и везе са општином Смедерево (насеља Друговац, Михајловац и Колари), првенствено по питању повезаности инфраструктуре и привреде, интеракција у терцијарном сектору и администрацији.

- Насеља западног дела Општине (Кусадак, Ратари) остварују интензивне међуопштинске везе са општином Младеновац, првенствено у области железничког саобраћаја, а сам општински центар са Великом Планом у погледу водоснабдевања, саобраћаја и развоја привреде.

- Јужни део општине (Баничина, Башин, Мраморац) више је саобраћајно него функционално повезан са насељима општина Топола и Рача. Насеље Селевац има чвршће функционалне односе са општинама Смедерево и Младеновац, него са општинским центром, Смедеревском Паланком.

Моделом територијалне организације индустрије у Србији дефинисан је Великоморавски потенцијални појас индустријског развоја (Београд, Смедерево, Пожаревац, Крагујевац, Јагодина, Ћуприја, Параћин), коме индиректно припада и општина Смедеревска Паланка. Основни локационо-развојни потенцијали на којима је потребно заснивати даљи развој наведеног подручја јесу: расположивост локалитета за смештај радно-привредних зона (површина, инфраструктурна опремљеност, положај), саобраћајна повезаност са главним инфраструктурним коридором Републике Србије (коридор 10), велики проценат плодног пољопривредног земљишта, реафирмација бањског туризма и др..

Концепција развоја планског подручја дефинише своја полазишта у складу са објективно вреднованим потенцијалима и ограничењима, реално позиционира елементе за дефинисање просторног развоја општине Смедеревска Паланка, дајући предност онима који ће допринети квалитативном помаку у животу локалног становништва. Свеобухватан развој Планског подручја се сматра неопходним, јер, с обзиром на значајне развојне потенцијале за развој пољопривреде и туризма, шансе за економски развој леже и у чвршћем међусобном повезивању и везама са индустријом, занатством, шумарством и рударством. Сеоска насеља са природним потенцијалима омогућавају развој руралног - агротуризма, етно туризма и туризма специјалних интересовања. Сходно томе, Просторни план је конципиран на основу следећих значајних "репера":

1. *Унутаропштинске везе* – простор општине Смедеревска Паланка је „звездастим“ регионалним саобраћајницама издељен на скоро истоветне целине које имају своје природне, али и демографске, насеобинске, саобраћајне, привредне и друге особености. Један од основних циљева представља повећање степена унутрашње територијалне кохезије и ефикасније саобраћајно и привредно повезивање већих сеоских насеља међусобно и са центрима суседних Општина (Кусадак - Младеновац, Селевац - Смедерево, Церовац - Топола). Изградња „полупрстена“ око општинског центра ради саобраћајног растерећења и даљег повећања степена очуваности животне средине, као и формирање складишно дистрибутивног центра су најзахтевније и најзначајније инвестиције у блиској будућности. Као елемент дугорочне стратегије планирано је измештање постојеће железничке пруге и, на једном делу, трансформација у градску саобраћајницу што ће да допринесе јачој фреквенцији, бржем транспорту људи, роба и услуга, као и стварању новог атрактивног простора за развој привреде. Железничка веза је планирана новим коридором пруге за веће брзине из правца Младеновца, са станицом у јужном ободу града.

2. *Трансрегионалне везе* – оријентација ка Београду и Смедереву, остаје репер будућих просторних прожимања са суседним областима и административно-територијалним целинама. Томе ће посебно допринети обнова и изградња саобраћајних, инфраструктурних и комуналних објеката и привредни замах кроз развој нових радних зона. Због тога општина Смедеревска Паланка претендује да у наредном периоду максимално уважи нове комуникацијске реалности, у првом реду, изградњу нове петље „Голобок“ („Смедеревска Паланка“) на Аутопуту Београд-Ниш која ће да омогући да постане значајан транзитно-

развојни центар. Такође, изградња нових објеката у планираним привредно-радним зонама уз све регионалне правце, има за циљ да у блиском окружењу поред основних, у смислу обезбеђивања нових радних ангажмана локалном становништву, задовољи потребе и суседа и ширих просторних целина.

3. *Гранска и економско-географска својства привреде* – привреда општине Смедеревска Паланка дуго се заснивала на традиционалној пољопривреди и индустрији. У локацијском смислу, пољопривреда је заузимала највећи део територије, а индустрија уску зону општинског центра. Последица је изузетан просторно-еколошки "конфликт" (укључујући становништво и насеља) који данас достиже драматичне размере (нарочито ако се узме у обзир жеља за промоцијом бањског туризма на бази потенцијала изворишта минералних и термоминералних вода већ формираног нуклеуса „Паланачког кисељака“). У овом тренутку, приоритет представља реструктурирање привредних објеката у индустријској зони града, евентуално измештање ка новим радним зонама и, у складу с тим, даље доношење одлука о будућој форми постојећих туристичких капацитета. С друге стране, дугорочно опредељење је унапређење пољопривредне производње на бази аутохтоних природних ресурса и интензивна изградња пољопривредних објеката у функцији смештаја и прераде пољопривредних производа. Значајну активност представља и промовисање спортско-рекреативних и туристичких активности на ширем подручју Кудречког и других језера Општине, као и шуме „Микуља“ као један од приоритета у стварању укупног привредног амбијента и визуелног идентитета. Просторни план ће да подстакне гранско реструктурисање и просторно трансформисање привреде тако што даје следеће претпоставке у:

- *пољопривреди* - развој типичне, интензивне *приградске пољопривреде*, приватних фарми и агроиндустријских погона; задржава се ратарство, традиционално воћарство, виноградарство, као и повртарство и сточарство; *пластеничко повртарство* требало би развијати свуда, а нарочито на простору близу постојеће саобраћајне мреже; посебан акценат се ставља на *стакленике*, као савремени начин пољопривредне производње, где су чиниоци који утичу на производне резултате потпуно контролисани, али и изградњу свих осталих објеката компатибилних пољопривредном земљишту;
- *индустрији* - постојећу индустријску зону активирати новим привредним гранама које ће у свему поштовати строге еколошке захтеве;
- *туризму* - туристички развој треба усмерити у улагање, обнову и допуну туристичке инфраструктуре и супраструктуре, у Бањи паланачки Кисељак, шуми „Микуља“ и његовом окружењу, језеру „Кудреч“ и др., уз едукацију и обуку кадрова у туризму и угоститељству (хотелијерству и ресторатарству). Поред тога сеоски, етно и слични облици туризма, за сада недовољно заступљени, су правци које треба подстицати, уз истовремено опремање сеоских насеља свим потребним објектима инфраструктуре и супраструктуре и за туристе атрактивним садржајима;
- *осталим гранама привреде и другим делатностима* - предност се даје преради пољопривредних производа, агротуризму и другим "чистим" гранама привреде које могу да искористе локацијске предности проистекле из близине Београда и Смедерева; квалитет геосаобраћајног положаја искористити за даљи развој трговине и услуга; досадашњу недовољну пажњу осталим видовима туризма (осим фаворизованог бањског) за које постоје више него повољни услови усмерити на наутички туризам, риболов, излетнички и манифестациони.

4. *Насеља: локацијска, морфолошка, типолошка, структурна и функцијска својства* – Насеља у Општини имају супротне смерове трансформација. Град, приградска насеља и насеља уз главне саобраћајнице континуирано су повећавала број становника, добијала нове стамбене и друге објекте, деаграризовала се и урбанизовала. Збијањем су мењала свој тип, губила пољопривредну, а добијала привредну и услужне функције, попримала градски начин живота и умножила мешовита домаћинства. Супротан процес трајао је у јужном делу Општине - старење, депопулација, пропадање објеката јавних служби и инфраструктуре. Просторним планом ће ови токови бити успорени и делимично преоријентисани ка *равномернијем и плански усмереном просторном развоју насеља*. У том смислу, издваја се:

- *урбана целина Смедеревске Паланке* - оријентацију грађевинског подручја усмерити искључиво на попуњавање у оквиру садашњег грађевинског подручја. Подразумевају се адекватна урбанистичка решења и садржаји у смислу враћања квалитета становања;
- *Кусадак, Азања, Селевац* - по величини и развијености одмах иза општинског центра, ова насеља ће да прерасту у развијене агроиндустријске центре јер већ данас поседују веома интензивне функцијске и дневно-радне мигрантске везе. Основни циљ представља успоравање негативних миграторних кретања, а мера његове реализације јесте изградња и размештај објеката непољопривредних делатности и стварање просторних могућности за отварање нових радних места у будућим привредно-радним зонама довољног капацитета; и
- *остала насеља* - посебан изазов су доминантно пољопривредна, депопулацијска, периферна и саобраћајно слабије повезана сеоска насеља. Интензивирањем и реструктурирањем пољопривреде, модернизацијом саобраћајница и функцијском трансформацијом (мини-привредни погони, традиционално, али тржишту намењено занатство, трговина, туризам, образовање, спорт и култура), имају могућност да постану лепа места за живот.

Коришћење земљишта

На подручју које обухвата административна општина Смедеревска Паланка, задржаће се доминантно плодно тле, које је углавном пољопривредно и шумско, а неплодне површине су највећим делом намењене становању и путевима. Становници већине села бавиће се пољопривредом (првенствено ратарством и повртарством у нижим зонама, а воћарством и виноградарством у брежуљкастој зони).

Плодно земљиште (пољопривредно и шумско) чиниће око 85%, а остало (укључујући и грађевинско у насељима, планираним туристичким зонама, инфраструктуру, као и површине под водотоцима, неплодне површине и др.) око 15%. Пољопривредно земљиште заузимаће око 75% укупне територије општине.

Тенденција повећавања пољопривредног земљишта на рачун ливада и пашњака треба да буде обустављена, поготово ако се ради о њивама бољег бонитета у долинама речних токова. Ливаде и њиве ће се највећим делом смањити због нове изградње привредних зона у долином делу, односно потребе пошумљавања или изградње туристичке инфраструктуре на пашњачким површинама у брдско- планинском делу општине.

Шумске површине се у највећој мери одржавају, изузев тамо где је неопходно проширити пут или изградити инфраструктуру и објекте у функцији туризма, или експлоатације минералних сировина, уз обавезу минималног неопходног смањења шумских површина, на основу одговарајуће документације и процена утицаја на животну средину. Убудуће ће се посебна пажња посветити мелиоративним радовима, тј пошумљавању деградираних шумских земљишта и оголелих терена.

Грађевинска подручја насеља одређена су као оријентационе просторне целине, које обухватају грађевинско земљиште и окућнице са обрадивим земљиштем. Нова градња у постојећим насељима планира се у оквиру граница грађевинског подручја насеља. Путна мрежа градиће се углавном на трасама постојећих општинских, шумских и некатегорисаних путева. Главни инфраструктурни правци пиутева, водовода и канализације, електромреже, мреже електронских комуникација, гасовода и др. реализоваће се на основу посебних одговарајућих пројеката и планова, а овим ППО се евентуално (у складу са плановима вишег реда и техником документацијом, уколико постоји) резервише коридор у којем ће се њихова траса дефинисати. Зоне и локације за изградњу водопривредних објеката и објектата за третман отпадних вода утврђиваће се одговарајућим документима у складу са условима надлежне водопривреде, заштите и енергетике. Грађевинска подручја туристичких зона, центара и пунктова на новим локацијама представљена су графички кроз симболе, у правилима грађења дати су основни урбанистички параметри за поједине туристичке намене. Дефинисање граница тих грађевинског подручја извршиће се кроз израду одговарајућих урбанистичких планова.

ПЛАНСКИ ПАРАМЕТРИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ

Правила уређења и грађења дефинисана у ППО из 2010. године, углавном се задржавају за делове територије за које није предвиђена израда урбанистичког плана, уз евентуално потребне корекције с обзиром на режиме коришћења простора и потребе које су се указале током досадашњег спровођења плана. За села ће се урадити посебне уређајне основе са дефинисаним по потреби коригованим обухватима грађевинских подручја, као и правилима уређења и грађења.

Генерална планска концепција подразумева:

- да се у оквиру насеља могу формирати радне зоне за друге видове привреде, првенствено у постојећим центрима
- да се насеља опремају јавним садржајима и објекти граде на основу урбанистичких правила
- да се простор инфраструктурно опрема у погледу саобраћајне мреже, хидротехничке, електроенергетске, гасоводне, телекомуникационе инфраструктуре, уређења локација за комуналне објекте,
- да се поједине зоне у општини користе за експлоатацију минералних сировина на постојећим локацијама и локалитетима за које се кроз истражне радове покаже да су рентабилни за експлоатацију
- да се поједине зоне у општини користе за развој бањског туризма (Бања Паланачки кисељак), као и за друге локалитете, уколико будућа истраживања квалитета и квантитета геотермалних / минералних вода покажу и докажу да је то исплативо
- да се и друге поједине зоне у општини оријентишу на развој туризма – повезано са компатибилним делатностима и активностима пољопривреде, водопривреде, шумарства, лова и риболова, манифестација и традиције овог краја, а нарочито на основу природних и пејзажних вредности и културних добара овог краја;
- да се спроводи интегрална заштита простора – животне средине, како би се очувао највреднији ресурс овог краја – пољопривредно земљиште, као и квалитет подземних и површинских вода.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Очекују се следећи како општи тако и непосредни ефекти планирања у погледу унапређења начина коришћења простора:

- обезбедиће се плански основ којим се резервише простор за изградњу у оквиру подручја Просторног плана, на основу планских правила и смерница;
- планским решењима биће утврђено коришћење, уређење и заштита простора у циљу остваривања континуитета развоја и афирмације простора, уз поштовање постојећег стања изграђености, локалних интереса, постојећих ресурса и компаративних предности као и превазилажење и унапређивање затеченог стања; предложена решења биће усмерена ка оптималној искоришћености ресурса и капацитета, уз превазилажење постојећих ограничења у простору, унапређење фактичког стања и усклађивања државног и локалног интереса;
- обезбедиће се омогућавање планског развоја у условима контролисаног коришћења простора у зонама и појасевима са посебним режимом коришћења;
- планским решењима биће утврђено коришћење, уређење и заштита простора у функцији спровођења смерница и циљева развоја утврђених релевантном документацијом;
- план ће обезбедити установљивање и успостављање одговарајућих режима коришћења простора са циљем спречавања конфликта у простору, могућих последица негативних утицаја на окружење;
- план ће представљати подстицај за привредни развој подручја и обезбеђивање већег степена функционалне интегрисаности у оквиру планског подручја; ефекти планираних решења треба да подстакну активирање привредних и осталих садржаја везаних за просторне потенцијале као и развој и промоцију пословања; с обзиром да су циљеви и концепција развоја у области пословања обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова за дугорочни привредни развој, а ефекти реализације планираних решења одразиће се на подстицање

привредних активности и предузетништва предузимањем мера за унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености простора, уз промовисање и развој туризма, традиционалног и модерног угоститељства, праћеног развојем сектора услуга;

- реализацијом планских решења обезбеђује се економски просперитет и демографска стабилност, што у дугорочном смислу утиче на јачање привредне конкурентности и територијалне кохезије односно подизање укупне инвестиционе привлачности окружења.

7. ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ

Карта: Концепција намене простора

ПРИЛОЗИ

ОДЛУКА О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

ВРСТА, ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ОПИС УСЛУГЕ - ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

РЕГИСТРАЦИЈА ПРЕДУЗЕЋА ОБРАЂИВАЧА

ЛИЦЕНЦА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА ДУБРАВКЕ ПАВЛОВИЋ – РУКОВОДИОЦА ИЗРАДЕ ПЛАНА

РЕШЕЊЕ О ОДРЕЂИВАЊУ ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА И ИЗЈАВА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

363.

На основу чл. 46. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. Закон) и члана 40. Статута општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка“ бр. 9/19),

Скупштина општине Смедеревска Паланка на седници одржаној 18. децембра 2019. године, донела је

ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Члан 1.

Приступа се изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Граница Просторног плана обухвата административно подручје општине Смедеревска Паланка и дата је у Прилогу - Графички приказ границе обухвата Просторног плана, који је одштампан уз ову Одлуку и чини њен саставни део.

Површина обухвата Просторног плана износи 421,55 km².

Члан 3.

Плански документи вишег реда и ширих подручја који су основ за израду Просторног плана су Просторни план Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 88/2010), Регионални просторни план за подручје Подунавског и Браничевског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 8/2015), Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС“, бр. 69/2003 и 121/2014) и Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш) („Службени гласник РС“, бр. 19/2011).

Израда Просторног плана биће заснована на планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим планским документима у Републици Србији.

Просторни план ће се радити на топографским картама у размери 1:25.000 или 1:50.000, а могу се користити, у зависности од расположивости и потребног нивоа детаљности појединих решења и сателитски снимци, карте из постојећих географских информационих система, ажурне геореференциране ортофото подлоге, оверени катастарско-топографски планови и дигитални катастарско-топографски планови.

Саставни део Просторног плана чине уређајне основе за сва сеоска насеља на територији општине

Смедеревска Паланка, које се израђују са детаљношћу која је потребна за издавање локацијских услова.

Графички прикази уређајних основа за села радиће се на расположивим подлогама у одговарајућој размери и детаљности, која омогућава издавање локацијских услова.

Члан 4.

Приликом израде Просторног плана применити следеће принципе планирања, коришћења, уређења и заштите простора:

- 1) равномеран територијални развој;
- 2) рационално коришћење земљишта подстицањем мера урбане и руралне обнове и реконструкције кроз оптимизацију коришћења грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта;
- 3) рационално и одрживо коришћење необновљивих ресурса и оптимално коришћење обновљивих ресурса;
- 4) заштита и одрживо коришћење природних добара и непокретних културних добара;
- 5) превенција техничко-технолошких несрећа, заштита од пожара и експлозија, заштита од природних непогода, отклањање узрока који изазивају климатске промене;
- 6) планирање и уређење простора за потребе одбране земље;
- 7) учешће јавности у процесу планирања;
- 8) очување обичаја и традиције, као и очување специфичности предела;
- 9) унапређење енергетске ефикасности;
- 10) хоризонтална и вертикална координација, а све у складу са начелима одрживог развоја кроз интегрални приступ планирању.

Члан 5.

Визија планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја је достизање економски конкурентне, социјално прихватљиве и развијене, еколошки одрживе, као и резилијентне територије општине Смедеревска Паланка.

Циљ израде и доношења Просторног плана је утврђивање дугорочне концепције организације и одрживог коришћења, уређења и заштите планског подручја, активирања просторних потенцијала општине, ефикасног, рационалног и организованог коришћења природних и антропогених вредности, унапређења квалитета живљења и задовољења потреба становника, као и заштите и унапређења животне средине.

Члан 6.

Концептуални оквир Просторног плана се односи на утврђивање услова и мера за равномеран, уравнотежен и одржив просторни развој општине Смедеревска Паланка, дефинисање и опис намена простора (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште, укључујући обухват грађевинског подручја) – промену намене пољопривредног и шумског земљишта у грађевинско

планирати само изузетно (у случајевима озакоњења објеката, потенцијалних привредно-радних зона и др. када за то постоји целисходно оправдање), а размотрити могућност умањења постојећег обухвата грађевинског подручја (неизграђене површине у ободним деловима грађевинског подручја које се користе у сврхе пољопривредне производње и сл.), заштиту, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго), дефинисање смерница за развој мреже насеља, дистрибуцију становништва и размештај делатности, обезбеђење потребних капацитета мрежа и објеката инфраструктурних система и јавних служби, обезбеђење саобраћајне, економске, социјалне и других облика интеграције планског подручја и ширег окружења, заштита природних и непокретних културних добара и ресурса, очување, заштита и побољшање услова животне средине, одређивање делова територије општине за које је предвиђена израда урбанистичког плана, утврђивање правила уређења и правила грађења за делове територије за које није предвиђена израда урбанистичког плана, као и уређајне основе за сеоска насеља, а након извршене детаљне анализе и валоризације постојећег и важећим планским документима планираног стања, као и планерског задатка, а све у складу са конкретним потребама на разматраном планском подручју.

У складу са принципима планирања одређеним у члану 4. ове Одлуке, посебну пажњу обратити на:

1) различите облике учешћа јавности у процесу планирања, односно на максимално ангажовање носиоца израде и обрађивача Плана да се кроз партиципацију грађана, заинтересованих субјеката, стручне јавности и др., дође до квалитетних планских решења;

2) подручја у обухвату плана која су била угрожена поплавама у јулу 1999. и мају 2014. године.

Члан 7.

Средства за израду Просторног плана обезбеђују се из буџета Општине Смедеревска Паланка.

Носилац израде Просторног плана је Општинска управа општине Смедеревска Паланка, Одељење за урбанизам, грађевинарство, имовинско-правне и стамбене послове, а обрађивач ће бити изабран у складу са члановима 36. и 47. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон).

Рок за израду Просторног плана је 12 месеци од дана избора обрађивача из претходног става овог члана.

Члан 8.

Рани јавни увид и јавни увид ће се одржати у складу са члановима 45а и 50. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС,

50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон).

Рани јавни увид и јавни увид у плански документ биће обављени тако што ће материјал бити изложени у холу испред Велике и Мале сале Скупштине општине Смедеревска Паланка у Смедеревској Паланци, док сва ближа обавештења заинтересована лица могу добити у току трајања раног јавног увида, односно јавног увида, у надлежном Одељењу општинске управе општине Смедеревска Паланка.

Органи, организације и јавна предузећа, који су овлашћени да утврђују услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у фази израде планских докумената, дужни су да на захтев носиоца израде Просторног плана, у року утврђеном Законом и прописима донетим на основу Закона, доставе све тражене податке, без накнаде.

Члан 9.

У складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) и чланом 46. став 2. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон), саставни део ове Одлуке чини Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Смедеревска Паланка на животну средину, донета по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине, у складу са чланом 46. став 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. закон).

Члан 10.

Просторни план се израђује у 4 (четири) примерка у аналогном и 4 (четири) примерка у дигиталном облику.

Члан 11.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Међуопштинском службеном листу општина Велика Плана и Смедеревска Паланка“, а објављује се и у Централном регистру планских докумената.

Број: 350-24/2019-02/2

У Смедеревској Паланци, 18. децембра 2019. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА
ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ
СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА
Петар Миљих

Граница обухвата просторног плана општине Смедеревска Паланка

364.

На основу члана 9. ст. 1. и 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10) и члана 40. Статута општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка“ бр. 9/19),

Скупштина општине Смедеревска Паланка на седници одржаној 18. децембра 2019. године, донела је

ОДЛУКУ

О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 1.

Приступа се изради Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Смедеревска Паланка на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Члан 2.

Разлози за израду Стратешке процене дефинисани су на основу територијалног обухвата и могућих утицаја Просторног плана општине Смедеревска Паланка (у даљем тексту: Просторни план) на животну средину, на следећи начин:

- значај Просторног плана за заштиту животне средине и одрживи развој произлази из потребе да се заштите животна средина и природне вредности и обезбеди одрживи развој на подручју Просторног плана;

- потреба да се у планирању просторног развоја подручја Просторног плана сагледају стратешка питања заштите животне средине и обезбеди њихово решавање на одговарајући начин;

- чињеница да Просторни план представља оквир за обезбеђење просторних услова за развој подручја општине Смедеревска Паланка.

Члан 3.

Стратешка процена се ради за подручје Просторног плана чија граница обухвата административно подручје општине Смедеревска Паланка.

Члан 4.

Израда Стратешке процене је заснована на студијско-аналитичкој документацији из области просторног и урбанистичког планирања, заштите животне средине, заштите природе и другој релевантној документацији.

Члан 5.

Стратешком проценом биће разматрана питања заштите ваздуха, вода, земљишта, живог света, природе, као и друга питања за која се у току израде утврди да захтевају одговарајућу обраду.

Члан 6.

Извештај о стратешкој процени, као документ којим се приказује поступак израде Стратешке процене, резултати до којих се дошло и начин интегрисања у поступак припреме Просторног плана, садржи:

- полазне основе Стратешке процене: обухват, предмет и циљеви Просторног плана, захтеви заштите животне средине из релевантних планских и других докумената;

- опште и посебне циљеве Стратешке процене и индикаторе;

- процену могућих утицаја на животну средину: приказ стања животне средине на подручју Просторног плана; варијанте развоја планског подручја, укључујући сценарио нултог развоја и варијанте развоја и заштите планског подручја повољне са аспекта заштите животне средине; процену утицаја варијантних решења на животну средину, опис мера за спречавање и ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину, поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег; процену утицаја планских решења на животну средину, опис мера за спречавање и ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину; начин на који су при процени узети у обзир елементи животне средине и карактеристике утицаја;

- смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима;

- програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана;

- приказ коришћене методологије;

- приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор датог плана са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у Просторни план;

- учешће заинтересованих страна у поступку израде и разматрања Извештаја о стратешкој процени;

- извод из Стратешке процене (закључак – нетехнички резиме).

Члан 7.

Носилац израде Стратешке процене је Општинска управа општине Смедеревска Паланка, Одељење за урбанизам, грађевинарство, имовинско-правне и стамбене послове, у складу са чланом 47. став 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19-др. Закон).

Члан 8.

Рок за израду Стратешке процене је 12 месеци од дана избора обрађивача Просторног плана општине Смедеревска Паланка.

Стручни тим за израду Стратешке процене биће састављен од стручњака одговарајућег профила. Стратешка процена се врши у складу са европским и међународним принципима теорије и праксе у изради

стратешке процене утицаја на животну средину за исту врсту планских докумената.

Члан 9.

Учешће заинтересованих органа и организација у разматрању Извештаја о стратешкој процени обезбеђује се достављањем Извештаја о стратешкој процени на мишљење.

Учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени обезбеђује се у оквиру јавног увида у Нацрт просторног плана општине Смедеревска Паланка, у трајању од 30 дана, у Општинској управи општине Смедеревска Паланка.

Члан 10.

Средства за израду Стратешке процене обезбеђују се из буџета Општине Смедеревска Паланка.

Члан 11.

Одлука о изради Стратешке процене је саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

Члан 12.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Међуопштинском службеном листу општина Велика Плана и Смедеревска Паланка“.

Број: 501-233/2019-02/2

У Смедеревској Паланци, 18. децембра 2019. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА
ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ
СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА
Петар Милић

365.

На основу члана 97. Закона о планирању и изградњи („Сл.гласник РС“, бр.72/2009, 81/2009-испр., 64/2010-Одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-Одлука УС, 50/2013 – Одлука УС, 98/2013 – Одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019 и 37/2019 – др.закон) и члана 40. Статута Општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист“, бр. 9/19),

Скупштина општине Смедеревска Паланка, на седници одржаној 18. децембра 2019. године, донела је

**ОДЛУКУ
О УРЕЂИВАЊУ ГРАЂЕВИНСКОГ
ЗЕМЉИШТА И ОДРЕЂИВАЊУ
ДОПРИНОСА ЗА УРЕЂИВАЊЕ
ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА**

І ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом одлуком утврђују се права и обавезе у уређивању грађевинског земљишта и одређује се

начин утврђивања износа доприноса за уређивање грађевинског земљишта на територији општине Смедеревска Паланка.

Члан 2.

Послове уређивања грађевинског земљишта, послове на изради средњорочних и годишњих програма уређивања грађевинског земљишта и послове на реализацији програма обавља Одељење за локално економски развој, привреду и пољопривреду Општинске управе Општине Смедеревска Паланка.

Члан 3.

За уређивање грађевинског земљишта плаћа се допринос.

Новчана средства добијена од доприноса за уређивање грађевинског земљишта користе се за уређивање (припремање и опремање) грађевинског земљишта, прибављање грађевинског земљишта у јавну својину и изградњу и одржавање објеката комуналне инфраструктуре.

Члан 4.

Допринос за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор.

Инвеститор, у смислу ове одлуке, јесте лице за чије потребе се гради, односно дограђује објекат, односно врши реконструкција којом се ствара додатни простор, односно врши промена намене постојећег објекта - простора у другу намену за коју је прописан већи износ доприноса и на чије име се издаје грађевинска дозвола односно решење којим се одобрава извођење радова односно промена намене постојећег објекта - простора.

Члан 5.

Допринос за уређивање грађевинског земљишта обрачунава се по метру квадратном (m²) нето површине објекта - простора.

Обрачун нето површине из става 1. овог члана врши се применом националног стандарда.

Код промене намене постојећих објеката – простора, инвеститор плаћа разлику у висини доприноса за одговарајуће намене сагласно одредбама ове одлуке.

II УРЕЂИВАЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Члан 6.

Уређивање грађевинског земљишта врши се у складу са важећим планским документима према средњорочном и годишњем програму уређивања грађевинског земљишта, уз старање о заштити, рационалном и одрживом коришћењу земљишта.

Програм уређивања грађевинског земљишта доноси Скупштина општине Смедеревска Паланка.

Члан 7.

Уређивање грађевинског земљишта обухвата његово припремање и опремање.

Припремање земљишта обухвата истражне радове, израду геодетских, геолошких и других подлога, израду планске и техничке документације, програма

ВРСТА, ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ОПИС УСЛУГЕ – ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Правни основ:

Просторни план општине Смедеревска Паланка израђује се у складу са:

- Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20 и 52/21);
- Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10);
- Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19);
- Правилником о класификацији намене земљишта и планских симбола у документима просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 105/20);
- Правилником о садржини и начину вођења и одржавања Централног регистра планских докумената, Информационог система о стању у простору и локалног информационог система и дигиталном формату достављања планских докумената („Службени гласник РС”, број 33/15);
- Одлуком о изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, број 39/19).

Плански основ

Плански документи вишег реда и ширих подручја који су основ за израду Просторног плана су:

- Просторни план Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/2010);
- Регионални просторни план за подручје Подунавског и Браничевског управног округа („Службени гласник РС”, бр. 8/2015);
- Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС”, бр. 69/2003 и 121/2014);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш) („Службени гласник РС”, бр. 19/2011).

Плански документи донети за подручје општине Смедеревска Паланка од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 16/2010);
- План генералне регулације за Смедеревску Паланку („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 16/2013, 9/2019 и 4/2021);
- Генерални план мреже инфраструктуре за далековод 110 КВ Смедерево 3 – Смед.

Паланка 1 са проширењем ТС 110/35 Смедеревска Паланка 1 са елементима регулационог плана („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 20/2002);

- Регулациони план села Башин („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 1/2000);
- План детаљне регулације „Бање Паланачки Кисељак” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 13/2004 и 26/2015);
- План детаљне регулације „Језеро Кудреч” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 24/2014 и 26/2014);
- План детаљне регулације централног градског постројења за пречишћавање отпадних вода у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 72/2013);
- План детаљне регулације дела бањског подручја „Шума Микуља” у Смедеревској Паланци („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 17/2009).

Плански документи суседних подручја од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план града Смедерева („Службени лист града Смедерева”, број 3/2011);
- Просторни план градске општине Младеновац („Службени лист града Београда”, бр. 53/2012);
- Просторни план општине Топола („Службени гласник СО Топола”, бр. 16/2011);
- Просторни план општине Рача („Службени гласник општине Рача”, број 5/2012);
- Просторни план општине Велика Плана („Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка”, бр. 17/2013).

Технички опис

Просторни план општине Смедеревска Паланка се у свему ради према Закону о планирању и изградњи и Правилнику о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања. Израда Просторног плана мора да буде усклађена у свему са важећом законодавном регулативом.

Израда Просторног плана подразумева припрему следећег:

- Просторног плана општине Смедеревска Паланка, који се састоји из текстуалног и графичког дела, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, као и одредбама Одлуке о изради Просторног плана општине Смедеревска Паланка;
- Уређајних основа за територију свих сеоских насеља у општини Смедеревска Паланка, које се израђују са детаљношћу која је потребна за издавање локацијских услова;
- Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

- Документационе основе у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Текстуални и графички део Просторног плана израђује се у аналогном и дигиталном облику.

Графички део планског документа јесу карте, које се израђују као дигиталне карте и аналогни приказ (штампане карте). Дигиталне карте планског документа су векторски подаци који се израђују у софтверским пакетима заснованим на ГИС, алтернативно на САД технологији. Слојеви дигиталне карте се израђују и предају искључиво у једном од следећих фајл формата: *.shp, *.mxd, *.dwg, *.dxf, *.mif, *.dgn, *.kml, *.gml или *.xml (други фајл формати, као што су *.pdf, *.dwf, *.cdr и др. не сматрају се валидним).

Приликом израде Просторног плана посебну пажњу потребно је обратити на:

- утврђивање услова и мера за равномеран, уравнотежен и одржив просторни развој општине Смедеревска Паланка,
- дефинисање и опис намена простора (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште, укључујући обухват грађевинског подручја) – промену намене пољопривредног и шумског земљишта у грађевинско планирати само изузетно (у случајевима озакоњења објеката, потенцијалних привредно-радних зона и др. када за то постоји целисходно оправдање), а размотрити могућност умањења постојећег обухвата грађевинског подручја (неизграђене површине у ободним деловима грађевинског подручја које се користе у сврхе пољопривредне производње и сл.),
- заштиту, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго),
- дефинисање смерница за развој мреже насеља, дистрибуцију становништва и размештај делатности, обезбеђење потребних капацитета мрежа и објеката инфраструктурних система и јавних служби, обезбеђење саобраћајне, економске, социјалне и других облика интеграције планског подручја и ширег окружења,
- заштиту природних и непокретних културних добара и ресурса, очување, заштиту и побољшање услова животне средине,
- одређивање делова територије општине за које је предвиђена израда урбанистичког плана, утврђивање правила уређења и правила грађења за делове територије за које није предвиђена израда урбанистичког плана, као и уређајне основе за сва сеоска насеља у општини Смедеревска Паланка,

а све након извршене детаљне анализе и валоризације постојећег и важећим планским документима планираног стања, као и планерског задатка, а све у складу са конкретним потребама на разматраном планском подручју.

Поред наведеног, а у складу са принципима планирања одређеним у члану 4. Одлуке о изради Просторног плана, посебну пажњу потребно је обратити на:

1) различите облике учешћа јавности у процесу планирања, односно на максимално ангажовање носиоца израде и обрађивача Просторног плана да се кроз партиципацију грађана, заинтересованих субјеката, стручне јавности и др., дође до квалитетних планских решења;

2) подручја у обухвату Просторног плана која су била угрожена поплавама у јулу 1999. и мају 2014. године.

Обавезе Наручиоца:

За потребе израде планске документације, Наручилац ће обезбедити одговарајуће топографске карте, као и у складу са Законом, расположиве ортофото, катастарске и топографске подлоге, као и податке и услове надлежних органа, организација и предузећа, односно ималаца јавних овлашћења.

Пружалац услуге је обавезан да:

- 1) активно учествује у свим фазама израде и доношења Просторног плана (спровођење процедуре раног јавног увида, стручне контроле, јавног увида и усаглашавања и поступања по мишљењима надлежних органа у свим фазама израде и доношења Просторног плана);
- 2) да пружа стручну и техничку помоћ надлежном органу Општинске управе у поступку прибављања подлога, стручну и техничку помоћ и координацију са имаоцима јавних овлашћења у поступку прибављања услова и података, присуствовање седницама и учешће у раду Комисије за планове у свим фазама израде Просторног плана, итд.;
- 3) за потребе спровођења поступка раног јавног увида и прибављања услова и података за израду Просторног плана припреми одговарајући материјал и достави Наручиоцу, у складу са Законом о планирању и изградњи и подзаконским актима из предметне области;
- 4) за потребе спровођења поступка стручне контроле и спровођења процедуре јавног увида припреми и преда Наручиоцу одговарајући материјал текстуалног и графичког дела планског документа, Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину, као и одговарајуће презентације;
- 5) за потребе трајног чувања донетог Просторног плана достави Наручиоцу одговарајући број (у складу са Одлуком о изради Просторног плана) комплета Просторног плана са текстом објављеним у службеном гласилу општине Смедеревска Паланка и рефералним картама у тврдо укорићеном повезу, као и одговарајући број примерака у дигиталном облику, а све у складу са Одлуком о доношењу Просторног плана;
- 6) достави Наручиоцу два примерка документационе основе у штампаном и дигиталном формату;
- 7) преда границу обухвата планског подручја у *.shp или *.gml дигиталном формату у складу са Правилником о садржини и начину вођења и одржавања централног регистра планских докумената, информационог система о стању у простору и локалног информационог система и дигиталном формату достављања планских докумената.